Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 225 (9721). • 1989 йил 25 ноябрь • шанба • Баҳоси 3 тийин.

ФИНЛЯНДИЯДА УЧ КУН

«М. С. Горбачевнинг Финляндияга ташрифи. 1989 йил 25—27 октябрь» номли китобча босилиб чиқди. Унга совет раҳбарининг дўст мамлакатда бўлганлиги тўғрисидаги батафсил ҳисоботлар, ташриф давомида имзоланган Совет—Финляндия ҳужжатларининг матнлари, бошқа материаллар киритилган.

Сиёсий адабиёт нашриёти тайёрлаган китобча «Красний пролетарий» босмахонасида босилиб чиқди.

(ТАСС).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1989 йил 24 ноябрда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XVIII пленуми бўлди. «КПСС Марказий Комитети 1989 йил сентябрь Пленумининг якунлари ва республика партия ташкилотларининг вазифалари» тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. А. Каримов доклад қилди.

Доклад юзасидан музокараларда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. И. Фозилбеков ,Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиумининг Раиси Т. А. Ешимбетова, Ўзбекистон ССР Ёзувчилар уюшмаси правлениесининг биринчи секретари О. Э. Ёқубов, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари А. Ф. Клепиков, «Ленин байрагъи» газетасининг муҳаррири Н. А. Умеров, Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмаси правлениесининг раиси Б. Р. Қориева, Самарқанд шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Н. Н. Ёқубов, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари Р. М. Худойберганова, Тошкент тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси Е. А. Губина, Ўзбекистон халқ ёзувчиси П. Қ. Қодиров, Қўқондаги Охунбобоев номли тикувчилик фабрикасининг директори С. Н. Раҳмонова, Наманган область партия комитетининг секретари Д. Дадажонова, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих, тилшунослик ва адабиётшунослик бўлимининг академик секретари А. Асқаров, Тошкент давлат университети кафедрасининг мудири Л. Қаюмов ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленум муҳокама этилган масала юзасидан катта қарор ҳамда КПССнинг «Партиянинг ҳозирги шароитдаги миллий сиёсати» ҳаракат дастурини рўёбга чиқариш борасида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг тадбирларини қабул қилди. Марказий Комитетнинг Миллатлараро муносабатлар бўлимини, шунингдек, Марказий Комитетнинг Миллатлараро муносабатлар масалалари комиссиясини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. А. Каримов комиссия раиси этиб тасдиқланди.

Пленумда Ўзбекистон Компартиясининг Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар сайловига доир ҳаракат дастури кўриб чиқилиб тасдиқланди. Ҳаракат дастури лойиҳасини муҳокама қилишда Урганч район партия комитетининг биринчи секретари М. Жуманиёзов, Қумқўрғон район партия комитетининг биринчи секретари М. У. Абдуллаев, Комсомолобод район партия комитетининг биринчи секретари А. Мўминов, Бўка район партия комитетининг биринчи секретари Х. А. Пирнапасов, Қорақалпоғистон АССР «Агропромстрой» республика бирлашмаси раисининг ўринбосари Ж. Суюнов ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленум ташкилий масалаларни кўриб чиқди. Ғ. Ҳ. Қодиров СССР электр техника саноати ва асбобсозлик министрининг ўринбосари этиб тасдиқланганлиги муносабати билан у Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзоси вазифасидан озод қилинди. Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари С. Мамарасулов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзоси этиб сайланди.

Марказий Комитет Идеология комиссиясининг, шунингдек, Социал-иқтисодий ривожланиш масалалари комиссиясининг шахсий составига ўзгартишлар киритилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ж. Ҳ. Ҳамидов Идеология комиссиясининг раиси этиб тасдиқланди.

Ўзбекистон Компартияси XXII съездига делегатларнинг вакиллик нормаси ва уларни сайлаш тартиби кўриб чиқилиб тасдиқланди.

Пленум қатнашчилари Ташкилий-партиявий ишлар ва кадрлар билан ишлаш бўлимининг мудири П. В. Догонкиннинг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг шу йилги пленумларидаги нутқларда айтилган танқидий мулоҳазалар ва таклифлар қандай рўёбга чиқарилаётганлиги тўғрисидаги ахборотини тингладилар ва маълумот учун қабул қилдилар.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими В. Н. Лаврентьев қатнашди.

Шу билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ўз ишини тамомлади.

КПСС Марказий Комитети 1989 йил сентябрь Пленумининг якунлари ва республика партия ташкилотларининг вазифалари

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. А. КАРИМОВ доклади

Ўртоқлар!

Бугун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ижтимоий турмушнинг энг ўткир масалаларидан бири — республикада миллатлараро муносабатларни ривожлантириш ва такомиллаштириш тўғрисидаги масалани муҳокама қилиши лозим. Партия ҳар қандай миллий муаммоларга ҳар бир аниқ вазиятни чуқур таҳлил этиш ва холисона баҳолаш асосида вазминлик билан комплекс ёндашиш зарурлигини таъкидламоқда. Бу муаммолар социалистик демократия ва қонунийлик доирасида, аввало бир-бирига пешвоз чиқиш йўли билан, совет халқининг байналмилал жипслигига зарар етказмай, бениҳоя масъулият билан осойишта ҳал қилиниши керак.

Бу масалалар КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил сентябрь Пленумида зўр сиёсий масъулият туйғуси билан ҳар томонлама ва принципиал тарзда муҳокама қилинди. Биринчи даражали аҳамиятга молик ҳужжат — КПССнинг ҳаракат дастури ишлаб чиқилиб, қабул этилди. Бу ҳужжат партиянинг ҳозирги шароитдаги миллий сиёсатини белгилаб берди.

М. С. Горбачевнинг докладида, Пленумнинг бошқа материалларида мамлакатимизда миллий масалани ҳал этишнинг тарихий тажрибаси ва унинг ҳозирги ҳолати ҳолисона, вазмин баҳолаб берилди, бу масалани чинакам халқчил негизда сиёсий ҳал этиш йўллари ва воситалари аниқ белгиланди.

Партия ҳозирги вазиятдаги миллийлик билан байналмилалликнинг энг мақбул нисбатига алоҳида эътибор бермоқда. Гап ҳар бир миллатнинг эркин ва ҳар томонлама ривожланиши ҳамда иттифоқимизни мустаҳкамлаш учун шароит яратиш ҳақида, миллатларнинг мустақилликка интилиши билан байналмилал алоқаларни чуқурлаштиришда объектив эҳтиёжни бирга қўшиш тўғрисида бормоқда. Бу ўринда миллий қадр-қиммат ва ўзлигини англашни қарор топтиришнинг, республикалар суверенитетини, уларнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлашнинг, ягона Иттифоқ давлати доирасида совет автономиясига янги мақом бахш этишнинг мураккаб жараёни бўлмиш ўз тақдирини ўзи белгилашдан иборат ленинча принципни рўёбга чиқариш энг муҳим жиҳат ҳисобланади.

Аҳолининг миллий ва тил гуруҳлари хилма-хил бўлган республикамиз шароитида миллатлараро муносабатларни уйғунлаштириш масалалари алоҳида аҳамиятга эга. Бинобарин, биз бугун шу билан боғлиқ бўлган муаммоларнинг бутун мажмуини принципиал позицияларда туриб атрофлича кўриб чиқишимиз керак, чунки бу муаммолар жамиятдаги маънавий-сиёсий иқлимни, одамларнинг кайфияти ва ўзаро муносабатларини кўп жиҳатдан белгилаб беради. Ҳам тарихий жиҳатдан, ҳам ҳозирги аҳвол нуқтаи назаридан бу муаммоларнинг амалий таҳлил этилиши миллатлараро муносабатларни уйғунлаштириш вазифаларини ҳал этишда республика сиёсий системаси барча бўғинларининг партия стратегик йўлига мос бўлиб тушадиган ҳаракатлари пухта тактикасини ишлаб чиқиш учун асос бўлиб қолиши керак.

1. Ўзбекистон ССРда миллий масаланинг баъзи тарихий жиҳатлари ва ҳозирги ҳолати

Тарихимизнинг ҳамма босқичларида миллий масала партия сиёсатининг марказий масалаларидан бири бўлиб келди. Лениннинг энг муҳим асарларида, партия ҳужжатларида халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи тўғрисидаги, миллатлар ва элатларнинг давлат тузилиши, уларнинг ҳақиқий тенг ҳуқуқлилиги тўғрисидаги принциплар аниқ тасдиқлаб берилган. В. И. Ленин бундай деб ёзган эди: «Миллатларнинг манфаатларига бирдан-бир тўғри муносабатда бўлиш — уларни максимал даражада қаноатлантириш ва ана шу заминда ихтилофлар чиқарадиган ҳар қандай имкониятларга хотима берадиган шароитларни яратиб беришдир» (Тўла асарлар тўплами 45-том, 274-бет).

Октябрь революциясининг ғалабасидан кейин Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида партия ленинча принципларга тўла мувофиқ равишда миллий тенгсизликни бартараф этиш, барча миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилашини ва эркин ривожланишини таъминлаш, илгариги миллий чекка ўлкалардаги мазлум халқларга ҳар томонлама ёрдам ва мадад бериш йўлини изчиллик билан ўтказди.

Давлат ҳокимиятининг барча поғоналарида бу масалаларни ҳал қилиш учун махсус равишда миллий ишлар комиссариатлари тузилди, миллий-давлат тузилмалари билан бир қаторда территориал миллий районлар, маҳаллий Советлар кенг миқёсда барпо этилди. Туркистондаги туб миллатлар тилларининг вазифаларини кенгайтириш, миллий регионларнинг иқтисодиётини ва маданиятини илдам ривожлантириш, уларнинг аҳолисини фаол сиёсий ҳаётга жалб этиш, барча миллат меҳнаткашларининг социалистик қурилишдан муштарак манфаатдорликка асосланган бирлигини мустаҳкамлаш йўлида аниқ-равшан чора-тадбирлар кўрилди.

Бу сиёсат амалга оширилганлиги — кейинги йўлдаги ҳамма зиддиятларга қарамай, Совет Ўзбекистони турмушининг барча соҳаларида чуқур ўзгаришлар қилиш учун шароит яратди.

Сиёсий соҳада — токапиталистик муносабатларнинг қолдиқлари тугатилди, социалистик давлат барпо этилди. Туркистон АССР эълон қилинганлиги, ундан кейин ўтказилган миллий-давлат чегараланиши ва Ўзбекистон ССРнинг ташкил этилганлиги жамиятнинг миллий-давлат, иқтисодий, ижтимоий, миллий-маданий асосларини қарор топтириш ва ривожлантириш учун имконият берди, республика ихтиёридаги жуда катта имкониятларни бунёдкорлик ишига сафарбар этди.

Қорақалпоқ халқи автоном республика доирасида ўз тақдирини ўзи белгилаганлиги тарихий реаллик бўлиб қолди. Ваколатли ҳокимият органлари, сиёсий ва ижтимоий муассасалар тузилди, Ўзбекистон халқлари олдида ижтимоий-иқтисодий, маънавий ва маданий турмушда туб ўзгартишлар йўли очилди. Иттифоқ давлати доирасидаги бирлаштириш жараёнлари ҳам бунга фаол кўмаклашди, сиёсий ва иқтисодий манфаатларнинг бирлиги шу жараёнларни тақозо этди. Бу жараёнлар эса миллатларнинг феодал мустамлакачилик ўтмишидан саркит бўлиб қолган ҳақиқий тенгсизлигини бартараф этишга, социализмнинг улуғвор маънавий бойлиги бўлмиш СССР халқлари дўстлигини вужудга келтириш ва мустаҳкамлашга объектив равишда олиб борди.

Иқтисодий соҳада — ишлаб чиқаришнинг саноат негизи вужудга келтирилди, бундай негизсиз миллий ва ижтимоий тараққиёт йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Дастлабки беш йилликлар даврида шу мақсад учун сарфланган капитал маблағнинг 60-79 фоизи иттифоқ бюджети ҳисобидан қопланди. Республикага саноат корхоналари кўчириб келтирилди, хом ашё, асбоб-ускуналар юборилди. Малакали инженер кадрларни тайёрлашда, миллий ишчилар синфини шакллантиришда унга катта ёрдам берилди.

Мамлакатнинг бошқа регионлари мадади билан қишлоқ хўжалигини социалистик негизда қайта қуришнинг, уни саноат негизига кўчиришнинг катта программаси амалга оширилди. Ер ва сувдан фойдаланиш соҳаси неча марталаб кенгайтирилди, шундай қилмай туриб республиканинг тез кўпайиб бораётган аҳолиси турмушини таъминлаб бўлмас эди. Ўзбекистон пахта, пилла, қоракўл тери, мева-сабзавот маҳсулотлари етиштирадиган мамлакатдаги энг йирик республикага айланди, умумиттифоқ меҳнат тақсимотида муносиб ўринни эгаллади.

Республикада аҳолининг кўп миллатли состави таркиб топди, у ишлаб чиқариш ва жамоат фаолиятининг бирлиги, ҳурмат ва яхши қўшничилик муносабатлари билан характерланади.

Улуғ Ватан уруши йилларида совет халқларининг жипслиги нақадар мустаҳкамлиги шараф билан синовдан ўтди. Ўзбекистон кўчирилган 100 тадан кўпроқ йирик саноат корхонасини қисқа муддатларда қабул қилиб олиб, ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга муваффақ бўлди. Республика фронтни қурол-яроғ, ўқ-дори, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаб турди. Кўчириб келтирилган 100 минглаб кишилар бу ерда бошпана топди. 10 минглаб етимлар учун Ўзбекистон жонажон уй бўлиб қолди. Ноҳақ равишда ўз жойларидан кўчирилган халқларга Ўзбекистон ер берди. Унинг энг яхши ўғил ва қизлари барча республикалардаги оға-инилари ва опа-сингиллари билан ёнма-ён туриб, қўлда қурол билан мамлакат озодлиги ва мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилдилар.

Урушдан кейинги йилларда Ўзбекистон иқтисодиётни тиклашга фаол киришди, озод этилган районлардаги вайронгарчиликни тугатишда катта ёрдам берди. Мамлакатнинг бошқа регионлари билан иқтисодий алоқалар мустаҳкамланди, бу алоқалар барча қардош республикаларнинг дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларига асосланди. Хуллас, биз шодликда ҳам, кулфатда ҳам бир-биримизга ҳамиша ҳамдам бўлдик. Зилзила оқибатида вайрон бўлган Тошкентни қайта тиклаш тарихини эсга олайлик.

Ўзбекистонда кўп тармоқли йирик иқтисодиёт барпо этилганлиги ва у мамлакатнинг яхлит халқ хўжалик комплексига узвий равишда бирлашганлиги партия миллий сиёсати амалга оширилганлигининг бевосита натижаси бўлди. Республика пахта толаси билан бир қаторда мева-сабзавот маҳсулотлари етиштиришда, табиий газ, авиация техникаси, қишлоқ хўжалиги ва йўл қурилиши машинасозлиги, кабель ва электр техника саноати ва бошқа тармоқлар маҳсулотларини ишлаб чиқаришда юқори ўринни эгаллаб турибди.

Маданий ривожланишда ҳам катта ўзгаришлар рўй берди. 1920 йил авлодлар хотирасидан ҳеч қачон ўчмайди. Ўша йили Лениннинг Туркистон давлат дорилфунунини ташкил этиш тўғрисидаги декретига биноан атоқли олимлар ва муаллимлар тушган машҳур илм-фан поезди Тошкентга юборилган эди. Шу тариқа Ўрта Осиё регионида олий мактабни вужудга келтириш ва юқори малакали кадрлар тайёрлаш учун шароит яратиш ишига асос солинган эди. Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистонда миллий театр, музика ва тасвирий санъат, миллий кинематография вужудга келиб, мустаҳкамланди. Ўзбек совет адабиёти бой анъаналарга эга бўлиб қолди. Тарихан қисқа даврда республика йирик илмий ва маданий марказларнинг бирига айланиб, эндиликда иттифоқ давлатидагина эмас, Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари билан хилма-хил халқаро алоқаларни ривожлантиришда ҳам сезиларли роль ўйнамоқда.

Тарихимизнинг ҳақиқий фактлари, миллий сиёсатнинг ҳақиқий натижалари мана шундай бўлди. Бу натижаларга фақат совет халқларининг ягона ва аҳил оиласидагина эришиш мумкин эди. Бас, шундай экан, буларнинг ҳаммасини йўққа чиқариш, Совет ҳокимияти халқларнинг турмушида бирон-бир сезиларли ўзгаришларга олиб келгани йўқ, деб даъво қилиш, миллий яккаликка даъват этиш — турмуш ҳақиқатини сохталаштириш, совет халқларининг бирлигига ва ўз миллатимизга зиён етказиш демакдир.

Шу билан бирга, барча иттифоқдош республикалар каби Ўзбекистоннинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий-маданий ривожланишига ҳам шахсга сиғиниш ва турғунлик даврларидаги бузилишлар, маъмуриятчилик-буйруқбозлик бюрократик системасининг ҳаддан ташқари марказлашганлиги салбий таъсир қилди.

Республиканинг давлат суверенитети кўп жиҳатдан юзаки бўлиб қолаверди, энг

(Давоми иккинчи бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 23 ноябрь куни бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида Москвада ўтказилган Бутуниттифоқ студентлар анжуманининг якунларини кўриб чиқди. Анжуман мамлакатда, ёшлар турмушида муҳим ижтимоий-сиёсий воқеа бўлганлиги қайд этилди. Делегатларнинг жуда кўпчилиги партиянинг социализмни ҳар томонлама янгилашга қаратилган сиёсий йўлини қўллаб-қувватлаганлиги, студентларнинг мамлакат ижтимоий-сиёсий турмушида, халқ маорифини ислоҳ қилишда бундан буён ҳам фаол иштирок этишга интилаётганлиги анжуманнинг энг муҳим натижаси бўлди.

Шу билан бирга, анжуманда студентлар ва ўқувчи-ёшларнинг ҳал этилмаган ижтимоий-иқтисодий муаммолар хусусидаги кескин фикрларини, уларнинг таълим ва тарбия системасини қайта қуришнинг боришидан, турмушнинг кўпгина зарур ва етук масалаларини ҳал этишдаги сусткашликдан қаноатланмаётганликлари маълум бўлди.

Партиянинг ҳозирги шароитдаги ёшлар сиёсати асосий принципларини КПСС Марказий Комитетининг КПСС XXVIII съездига ҳаракат дастурида ифодалаб бериш мақсадга мувофиқ, деб топилди. Маҳаллий партия органларининг, ўқув юртлари бошланғич партия ташкилотларининг диққат-эътибори студентлар ўртасидаги сиёсий ишни тубдан яхшилаш зарурлигига қаратилди.

Ҳамма жойда партия ва совет раҳбарларининг студентлар ва ўқувчилар билан ошкора мулоқотини ўтказиш, қарорлар қабул қилишда уларнинг кайфияти ва таклифларини эътиборга олиш, ёшларни қайта қуришни жадаллаштириш соҳасидаги амалий бунёдкорлик ишига жалб этиш зарур. Анжуман ишининг якунларини олий ўқув юртлари партия комитетлари секретарларининг Бутуниттифоқ семинарида муҳокама қилишни уюштириш тавсия этилди.

Сиёсий бюро студентлар ва ўқувчиларнинг турмуш даражасини оширишга ва уларнинг моддий-маиший шароитларини яхшилашга қаратилган биринчи галдаги тадбирлар мажмуини белгилаш, мамлакатни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришнинг XIII беш йилликка мўлжалланган концепциясини ишлаб чиқиш чоғида олий ва ўрта махсус мактабнинг моддий базасини мустаҳкамлаш, таълимни ислоҳ қилишни чуқурлаштириш тадбирларини кўзда тутиш зарур, деб ҳисоблайди.

СССР Давлат халқ таълими комитетининг, олий ва ўрта махсус ўқув юртларига эга бўлган бошқа министрликлар ва идораларнинг коммунист раҳбарларига ВЛКСМ Марказий Комитети ва ВЦСПС билан биргаликда делегатларнинг таклифларини ва танқидий мулоҳазаларини, анжуман ҳужжатларини кўриб чиқиш ва улар юзасидан қарорлар қабул қилиш, заруратга қараб КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Советига ва СССР Министрлар Советига тегишли таклифларни киритиш топширилди. Марказий Комитетнинг Идеология бўлимига студентларнинг Бутуниттифоқ газетасини нашр этиш тўғрисида таклиф киритиш топширилди.

Мажлисда КПСС Марказий Комитетида бўлиб ўтган РСФСР автоном республикалари, ўлкалари ва областлари партия ҳамда совет органлари раҳбар ходимлари кенгашининг якунлари кўриб чиқилди, кенгашда республика ва маҳаллий ҳокимият органларига сайловга тайёргарлик қандай бораётганлиги муҳокама қилинган эди. Айни вақтда аҳолининг турли табақалари орасидаги энг билимдон ва фаол вакиллардан сайланган янги депутатлар корпуси сиёсий ислоҳотнинг иккинчи босқичини амалга ошириш, жамиятимиз турмушининг барча соҳаларини қайта қуришнинг энг муҳим вазифаларини ҳал этишлари лозимлиги таъкидланди. Сиёсий бюро бўлиб ўтган кенгаш қатнашчилари айтган таклиф ва мулоҳазаларни амалга оширишга оид тадбирларни белгилади.

М. С. Горбачевнинг ГФР Бундестаги раиси Р. Зюсмут ва Франция миллат мажлисининг раиси Л. Фабиус билан суҳбати ҳамда А. И. Лукьянов, Е. М. Примаков ва Р. Н. Нишоновнинг улар билан учрашувлари якунлари тўғрисидаги ахбороти тингланди. Парламент йўли билан алоқаларни ривожлантириш, бу алоқаларга ҳозирги замондаги аҳволга муносиб равишда янада жўшқинлик ва бой сиёсий мазмун бахш этиш фойдали, деб топилди.

Сиёсий бюро Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар қардош партиялари Марказий Комитетлари иқтисодий масалалар билан шуғулланувчи секретарларининг Прагадаги кенгаши якунларини кўриб чиқиб, Н. Н. Слюньков бошчилигидаги КПСС делегациясининг шу кенгашдаги фаолиятини маъқуллади. Ижтимоий-иқтисодий тараққиёт ва ўзаро алоқаларнинг принципиал масалалари хусусида бўлиб ўтган фикрлашувлар қардош партияларнинг ЎИЁК доирасидаги ҳамкорликни демократик принциплар, фикрлар хилма-хиллиги, ўзаро алоқаларнинг турли шакл ва усуллари асосида ривожлантиришга ёндашувларни келишиб олишга кўмаклашганлиги қайд этилди.

Мажлисда А. Н. Гиренконинг КПСС делегацияси Испанияда бўлган вақтда ИКП Бош секретари Х. Ангита билан ўтказилган учрашуви тўғрисидаги ахбороти тингланди. КПСС билан ИКП ўртасидаги анъанавий дўстлик ва ҳамкорлик алоқалари энг муҳим халқаро масалалар хусусидаги фикрларнинг монандлигига ва Совет—Испания муносабатларини бундан кейин ҳам ривожлантиришдан манфаатдорликка таяниб, янада ривожланаётганлиги ва ижодий тус олаётганлиги таъкидлаб ўтилди.

Т. Мазовецкий СССРга келди

Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Т. Мазовецкий Совет ҳукуматининг таклифига кўра 23 ноябрь куни Москвага расмий ташриф буюрди.

Аэродромда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ТАСС).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Идеология комиссиясида

23 ноябрь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Идеология комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди. Ўзбекистон КП/б/ Марказий Комитетининг 50-йилларда қабул қилинган ва идеология ишига тааллуқли баъзи қарорлари тўғрисидаги, шунингдек, ҳозирги шароитда атеистик пропагандани қайта қуриш ҳақидаги, идеология иши билан боғлиқ кадрлар танлаш ва жой-жойига қўйиш тўғрисидаги масалалар кўриб чиқилди.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ж. Ҳ. Ҳамидов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Олий Совети ўн иккинчи сессиясининг очилиши тўғрисида

Ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг ўн иккинчи сессияси бугун, 25 ноябрь куни эрталаб соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида очилади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Оқсоқоллар кенгашининг мажлиси 25 ноябрь соат 9 дан 30 минут ўтганда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида бўлади.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1989 ЙИЛ СЕНТЯБРЬ ПЛЕНУМИНИНГ ЯКУНЛАРИ ВА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

муҳим маҳаллий муаммоларни ҳал этишда унинг мустақиллиги чеклаб қўйилган эди. Марказлаштирилган идораларнинг маҳкамачилик усулидаги ёндашуви, объектив иқтисодий қонунлар, регионнинг тарихий тараққиёти, табиий ва ер-сув шароитларининг хусусиятлари инкор этилганлиги халқ хўжалигининг айрим тармоқларига ҳаддан ташқари бир ёқлама эътибор берилишига, асосан хом ашё тармоқларининг ривожланишига, ишлаб чиқарувчи кучларни, ижтимоий инфраструктурани ривожлантириш ва жойлаштиришда катта номутаносибликларга олиб келди. Экология, аҳолини иш билан таъминлаш муаммолари айниқса кескинлашди.

Мана шу сабаблар, шунингдек демография омилларининг амал қилишини ҳисобга олмай, ижтимоий-иқтисодий ривожланишни планлаштириш миллий даромад ва аҳоли жон бошига тўғри келадиган даромадлар жиҳатидан умумиттифоқ кўрсаткичларидан тобора кўпроқ фарқ бўлишига, аҳолининг турмушини таъминлаш даражаси жиддий орқада қолишига олиб келди. Пахтачиликда ялпи ҳосилга асоссиз равишда узлуксиз зўр берилганлиги ҳам ўз таъсирини ўтказиб, пахтанинг яккаҳокимлигига, деҳқончиликнинг илмий асосланган системаларини менсимасликка, ем-хашак ва озиқ-овқат экинзорларининг камайиб кетишига сабаб бўлди.

Бу омилларнинг салбий таъсирини бугун республика аҳолиси, барча миллатларга мансуб меҳнаткашлар ўз бошларидан кечирмоқдалар.

Ҳозирги ижтимоий-сиёсий вазиятни баҳолаганда, миллатларнинг ривожланиши билан уларнинг ўзаро яқинлашуви ўртасида объектив равишда вужудга келаётган зиддиятларга енгил-елпи, юзаки, ҳатто менсимай ёндашиш ҳолларининг, шу зиддиятларнинг ҳал этиш йўлларига ақидапарастлик билан қаралаётганлигининг салбий ролини ҳам ҳисобга олмоқ керак. Асоссиз репрессиялар, айниқса миллий зиёлиларга нисбатан ўтказилган репрессиялар ва Сталин режими томонидан бутун-бутун халқлар Ўзбекистонга зўрлик билан кўчирилганлиги миллатлараро жараёнларни ривожлантириш характери ва тенденцияларига ўз таъсирини ўтказди.

Яқин ўтмишда эса «пахта ишлари» деб аталган ишларга юзаки, кўп ҳолларда асоссиз, ўйламай ёндашилганлиги, миллий кадрларни танлаш ва тарбиялашдаги жиддий хатолар ва нуқсонлар, идеология ишидаги, тарихий ва маданий қадриятларни, халқ урф-одатлари ва анъаналарини баҳолашдаги ўзбилармонлик ҳам салбий оқибатларга олиб келди. Мана шуларнинг ҳаммаси меҳнаткашларни тўлқинлантираётган муаммоларнинг дуруст ҳал этилмаётганлигидан уларнинг қаноатланмаслигига сабаб бўлди, миллатлараро муносабатларда кескинликни келтириб чиқарди, бу муаммоларни айниқса ўткирлаштириб юборди.

Фарғона областидаги фожиали воқеалар биз учун жиддий сабоқ бўлди. Қайта қуришга қарши бўлган, порахўрликка муккасидан кетган унсурларнинг республикадаги мураккаб вазиятдан фойдаланиб, миллатчилик кайфиятларини кучайтириш, вазиятни издан чиқариш йўлидаги уринишлари нақадар мушкул оқибатларга олиб келиши мумкинлигини равшан кўрдик.

Воқеалар кўпгина партия, совет кадрларининг аввало сиёсий ночорлигини, уларнинг фавқулодда воқеаларни олдиндан пайқаш, оммавий тартибсизликларнинг, бебошлик, шафқатсизлик, инсонларнинг қурбон бўлиши ҳолларининг олдини олишга уқувсизлигини кўрсатди. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг заифлиги, уларнинг фаолиятсизлиги кўриниб қолди, баъзан эса экстремистларга тўғридан-тўғри йўл қўйиб берган ҳоллари ҳам бўлди.

Биз бу воқеаларга қаттиқ сиёсий баҳо бердик. Айбдорлар партиявий ва жиноий жавобгарликка тортилди ва тортилмоқда. Уларнинг ҳаммалари, ким бўлишидан, қайси миллатга мансублигидан қатъи назар қаттиқ жазоланиши керак ва жазоланади ҳам.

Бугун пленум иштирокчиларига шуни маълум қилиш ўринлики, Фарғонадаги фожиали воқеалар билан боғлиқ бўлган ҳамма ишлар ва шу фожиалардан олдин содир бўлган воқеалар ҳам, айрим масъул кишиларнинг ўша даврдаги мурраккаб вазиятдаги хатти-ҳаракатлари ҳам ҳали кўп жиҳатдан идрок этилиши ва тегишли хулосалар чиқарилиши лозим.

Мен илгари ҳам гапирган эдим, яна бир бор такрорлайман, биз, афсуски, марказий матбуот ҳам, йўл қўйганидек, воқеаларни бачканалаштириш, рўй берган ҳодисалар учун масъулиятни бутун ўзбек халқи зиммасига юклаш, унга ёппасига ёрлиқлар тақиб қўйиш йўлидаги пала-партиш, мутлақо асоссиз уринишларга рози бўла олмаймиз ва ҳеч қачон рози бўлмаймиз. Байналмилалчилик, хайрихоҳлик, саховат ва меҳмондўстлик ўзбек халқига хос хусусиятлардир. Бинобарин, биз ҳеч кимнинг халқимизни бадном қилишига, дўстлигимиз негизига путур етказишига йўл қўймаймиз, совет халқларининг ягона оиласини парчаламоқчи бўлган ҳамма кишиларга кескин зарба бераверамиз.

II. Республикада ҳозирги миллий сиёсатнинг ижтимоий-иқтисодий муаммолари

Ўртоқлар!

Республикада миллатлараро муносабатларни уйғунлаштириш тўғрисида гапирганимизда, КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленумида таъкидлаб ўтилганидек, соф ҳолдаги миллий муносабатлар бўлмаслигини яққол англаб олишимиз лозим. Миллий муносабатлар ҳамиша ҳар бир кишининг ҳаётий манфаатларига бевосита дахлдор бўлган иқтисодий, ижтимоий муаммолар ва бошқа муаммоларнинг мажмуасидан иборат. Шу сабабли миллий сиёсатни қайта қуришни базисга доир вазифаларни, яъни иқтисодий ва ижтимоий вазифаларни ҳал қилишдан бошлаш керак.

Одамлар қайта қуриш сиёсатига шубҳа билдирмасалар ҳам унинг натижаларидан ҳақли равишда қониқмаяптилар. Бинобарин, кескинликнинг, жумладан миллатлараро муносабатлардаги кескинликнинг ўткирлиги биринчи навбатда шу нарса билан боғлиқки, республикада яшаётган ҳар бир оила, ҳар бир инсон, қайси миллатга мансублигидан қатъи назар, нормал турмуш учун ўзига зарур бўлган барча нарсаларни топиш тобора қийинлашиб бораётганлигини сезиб турибди. Бунинг устига республикада қурилаётган ва ишлаб чиқарилаётган нарсалар аҳолининг ўсишини зўрға қопламоқда, аҳоли эса йилига салкам 650 минг кишига кўпаймоқда. Турмуш даражаси Иттифоқдаги ўртача кўрсаткичлардан анча орқада қолмоқда ва амалда юксалмаяпти.

Бинобарин, бизнинг асосий вазифамиз — республика халқ хўжалиги комплекси муттасил ривожланишини таъминлашдан, шу асосда ижтимоий-иқтисодий кескинликни бартараф этишдан иборат. Бу вазифани ҳал этиш хусусида Марказий Комитет Бюросининг барча область партия комитетлари иштирокида ишлаб чиқилган нуқтаи назари пленум қатнашчилари эътиборига тақдим этилган Ўзбекистон Коммунистик партиясининг бўлажак сайловга ҳаракат дастури лойиҳасида муфассал баён қилиб берилган. Шу сабабли ушбу дастурнинг энг асосий, ҳал қилувчи жиҳатларига тўхталиб ўтаман.

Ўзбекистонда миллий ва миллатлараро муаммоларни ҳал қилиш кўп жиҳатдан **аҳолининг иш билан самарали таъминланишига** боғлиқ. Ҳозирги вақтда республикада бир миллионга яқин меҳнатга лаёқатли одам жамоат ишлаб чиқариши соҳасида банд эмас. Бу ресурслардан оқилона фойдаланиш юзасидан қабул қилинган тармоқ комплекс программаси илмий жиҳатдан чуқур ишлаб чиқилмаганлиги сабабли аслида амалга оширилмаяпти. Программада белгиланган кўрсаткичлардан орқада қолиш йил сайин кўпайиб бормоқда ва ҳозир 250 минг кишидан ошиб кетди. Сўнгги вақтдаги жуда кўп можароларнинг сабаби одамларнинг иш билан таъминланмаганлигидадир. Иш билан банд бўлмаган аҳоли орасида ёшларнинг салмоғи ортиб бораётганлиги айниқса ташвишлидир, иш билан таъминланмаганлар орасида ёшлар 1979 йилда 46,7 фоизни ташкил этган бўлса, ҳозир салкам 51 фоизни (қишлоқ жойларда 54,1 фоизни) ташкил этади. Бизда аҳолининг ўсиш суръати Иттифоқимиздаги ўртача суръатдан 3 баравар юқорилиги ҳам аҳволни мушкуллаштирмоқда.

Республиканинг ўзига хос жиҳати шундаки, шаҳарларда малакали ишчи кучлари мунтазам етишмаган ҳолда қишлоқ жойларда аҳоли сони нисбатан кўпайиб бормоқда. Ҳозирги вақтдаёқ меҳнатга лаёқатли ҳар бир колхозчи ҳисобига нормативдаги 6-7 гектар ўрнига 1,31 гектар ҳайдаладиган ер тўғри келмоқда, айрим хўжаликларда, айниқса Фарғона водийсида бу кўрсаткич ундан ҳам камроқ. Бу эса одатда кўп болали қишлоқ оилалари даромадларининг кўпаймаслигига, баъзи жойларда эса камайиб кетишига сўзсиз равишда олиб келади. Қишлоқ аҳолисининг кўпчилиги туб миллатларга мансублиги ҳисобга олинса, ана шу омилларнинг миллатлараро муносабатларга кўнгилсиз таъсирини пайқаб олиш қийин эмас.

Бу муаммоларни ҳал этиш йўллари қандай? Бизнингча, энг яхши чора—ишлаб турган саноат корхоналарининг сменали коэффициентини оширишдир.

Статистика маълумотларининг оддий арифметик ҳисоб-китобларига асосланиб, одамларни иш билан таъминлаш учун иш жойлари резервларини топишга фаросат ҳам, ғайрат ҳам даркор эмас. Аслида бу соҳада муаммоларнинг бутун бир комплексини ҳал қилиш, энг муҳими — корхоналарнинг раҳбарлари иштирокида кўп жиҳатдан уларга боғлиқ бўлмаган ва ишга тўсқинлик қилувчи омилларни аниқлаш ва уларни бартараф этиш лозим.

Мен нималарни кўзда тутмоқдаман? Бу — саноат корхоналарининг асосан катта шаҳарларда жойлашганлигидир, бу шаҳарларда уй-жойнинг етишмаслиги ва ижтимоий инфраструктуранинг яхши ривожланмаганлиги кўп одамларнинг шаҳарга кўчиб келиши имкониятларини чеклаб қўяди. Бу — фан-техника тараққиётини белгилаб берадиган касблар бўйича малакали ишчи кадрлар етишмаётганлигидир. Бу — республиканинг халқ хўжалиги, айниқса, саноат тармоқлари учун ана шундай кадрларни тайёрлашнинг таъсирчан системаси йўқлигидир.

Сўнгги муаммога батафсилроқ тўхталиб ўтмоқчиман, чунки республиканинг ҳозирги давригина эмас, келажаги ҳам туб миллатдан саноат ишчилар синфини шакллантириш муаммоси билан боғлиқ. Ўзингиз ўйлаб кўринг, 460 та кундузги ҳунар-техника билим юртидан ҳар бештасидан биридагина замонавий саноат касблари бўйича ишчилар тайёрланади. Ҳунар-техника билим юртларининг ҳар учтасидан биригина тўла ўқув комплексига эга. Уларнинг таълим мақсадлари учун замонавий машина-ускуналарга бўлган эҳтиёжини база корхоналари жуда қониқарсиз таъминламоқда. Корхоналар ва ҳунар-техника билим юртларининг шартнома системасига ўтиши ишчи кадрлар тайёрлаш кўламининг кескин қисқариб кетишига олиб келди, унингсиз ҳам ҳунар-техника билим юртлари республиканинг тобора ўсиб бораётган эҳтиёжларини қаноатлантира олмаётган эди.

Қора ва рангли металлургия, машинасозлик, қурилиш индустрияси, енгил саноат корхоналарининг кўпида иш жойлари мунтазам равишда бўш қолмоқда. Бундай иш жойларининг сони 25 мингтадан ошиб кетди. Бунинг устига ана шу бўш иш жойларининг деярли ярми Тошкент шаҳри ва Тошкент областига тўғри келади. Кўп ҳолларда бунинг сабаби бир хил — меҳнатга лаёқатли аҳолини ҳисобга олиш ва бир қанча мутахассисликлар бўйича ишчи кадрлар тайёрлашни ташкил этишдаги жиддий нуқсонлардир. Шунинг учун ҳам Жиззах пайпоқ фабрикаси, В. П. Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг Фарғона филиали, Андижон область Ленинск шаҳридаги прицеплар заводи ва бир қанча бошқа корхоналар фойдаланишга топширилган ишлаб чиқариш қувватларидан ҳозир тўла фойдалана олмаётир.

Очиғини айтиш керак, бу аҳвол фақат иқтисодий вазифаларни ҳал қилишдагина эмас, шу билан бирга ёшларга, айниқса, туб миллатларга мансуб ёшларга касб ўргатишни ташкил этишда Андижон (ўртоқ М. М. Орипжонов), Фарғона (ўртоқ Ш. М. Йўлдошев), Сирдарё (ўртоқ А. Ф. Клепиков) область партия комитетлари, область ижроия комитетлари йўл қўйган нуқсонларнинг натижасидир.

Буларнинг ҳаммаси Иттифоққа бўйсунувчи кўпгина корхоналар жойларда ишчи кадрлар тайёрлаш ўрнига баъзан ўзлари учун осон, лекин маҳаллий аҳолини иш билан таъминлаш муаммосини чигаллаштирадиган йўлдан бориб, мамлакатнинг бошқа регионларидан тайёр ходимларни таклиф қилаётганликларининг бевосита оқибатидир. Бу йўл шаҳарларда уй-жой муаммосини тағин ҳам кескинлаштирмоқда, ишчилар синфи миллий отрядини вужудга келтиришга тўсқинлик қилмоқда. Натижада машинасозлик корхоналари ишчилари орасида маҳаллий аҳолига мансуб ишчилар салмоғи республикада 27 фоиздан сал кўпроқни, «Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ташсельмаш» ва экскаватор заводлари каби меҳнат коллективларида эса чорак қисмидан ҳам камроқни ташкил этади. Ана шу корхоналарнинг коммунист раҳбарларига (Н. Л. Шпильков, В. Д. Карлов, А. Н. Сумбулов ўртоқларга), бошқа кўпгина корхоналарнинг раҳбарларига ҳам туб миллатларга мансуб кишилар орасидан ишчилар синфини шакллантириш вазифаси пролетар байналмилалчиликнинг энг яхши анъаналаридан эканлигини ва бу уларнинг зиммасига катта масъулият юклашини эслатиб ўтиш ўринли бўлади, деб ўйлайман.

Бу соҳада энг асосий нарса айрим, лекин тез-тез учрайдиган ночор «назариётчилар» психологияси ва тафаккурини ўзгартиришдан иборат, улар ана шундай ҳолларда маҳаллий аҳоли, хусусан ўзбеклар катта саноат корхоналари шароитида ишлашга ўрганмаганлар, улар бундай корхоналарда меҳнат қила олмайдилар, улар кўпроқ қайта ишлаш тармоқларида, хизмат кўрсатиш соҳасида ишлашга мойилдирлар, деган сохта, айтиш мумкинки, жуда зарарли назарияни пеш қилишга уринадилар.

Бундай мулоҳазаларни жиддий қоралаш керак. Бутун гап шундаки, биз ўзимиз, республика раҳбарлари, область ва шаҳар миқёсидаги раҳбарлар вужудга келган яроқсиз практикани тубдан ўзгартириш тўғрисида ўйлаганимиз ҳам, бунга уринганимиз ҳам йўқ. Бу ҳам камлик қилганидек, ана шу эски ва қулай ақидаларга қўшиладиган одамлар ҳам топилди.

Бир нарса равшан — ишчилар ва инженер-техник кадрлар тайёрлашнинг таркиб топган системасини тубдан янгилаш талаб қилинади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг топшириғига мувофиқ республика Давлат план комитети ва Халқ таълими министрлиги бу хусусда аниқ таклифларни ишлаб чиқмоқдалар.

Ишчилар ва инженер-техник кадрлар тайёрлаш системасини янгилаш шунинг учун ҳам муҳимки, структура номутаносибликларини бартараф этиш ва иқтисодиётимизни сифат жиҳатдан янги даражага олиб чиқиш билан боғлиқ комплекс тадбирларни амалга оширмай туриб, аҳолини иш билан оқилона таъминлаш масаласини узил-кесил ҳал қилиб бўлмайди.

Биз асосланишимиз зарур бўлган энг муҳим принципиал қоида шундан иборатки, Ўзбекистон хом ашё базаси эмас, балки бошқа иттифоқдош республикаларнинг тенг ҳуқуқли иқтисодий шеригидир. Маъмурий-буйруқбозлик системаси таъсирида вужудга келган аҳволни ўзгартириш керак, бу аҳволда республика саноат маҳсулоти умумий ҳажмининг 60 фоиздан кўпроғи хом ашё ва ярим тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи кўп меҳнат талаб қилмайдиган корхоналар зиммасига тўғри келади. Ўзбекистонда юксак даражадаги тайёр маҳсулотни ишлаб чиқарадиган, сермеҳнат ва фан билан боғлиқ бўлган корхоналарни устун даражада ривожлантириш ва жойлаштириш юзасидан катта тадбирларни амалга ошириш талаб қилинади.

Бу, биринчидан, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган енгил ва маҳаллий саноат, бошқа тармоқлар корхоналаридир. Иккинчидан, фан-техника тараққиётини белгилаб берадиган замонавий тармоқлар — асбобсозлик, электроника, радиотехника ва электротехника саноати корхоналари ва бошқа корхоналардир, яъни кўп сонли малакали ходимларни иш билан таъминлайдиган, одамлар учун зарур бўлган техник жиҳатдан мураккаб маҳсулотларни ишлаб чиқаришни кўпайтиришга имкон берадиган корхоналардир. Шуниси, айниқса, муҳимки, бундай корхоналар меҳнаткашларга нормал иш ҳақини гарантиялайди, ваҳолонки, республика жон бошига даромадлар даражаси жиҳатидан мамлакатда сўнгги ўринлардан бирида турибди.

Бундай программани амалга ошириш ишчи кадрлар тайёрлашга ёндашувни тубдан ўзгартиришни талаб қилади. Қишлоқ йигитлари ва қизларини замонавий техника ишлаб чиқаришининг малакали ишчилари қилиб тайёрлаш осон эмаслигини тушунамиз. Лекин бу ҳам иқтисодий, ҳам ижтимоий, ҳам катта сиёсий аҳамиятга молик вазифадир. Уни ҳал этишга ҳунар-техника, ишлаб чиқариш таълимининг бутун системаси сафарбар этилиши керак. Бу соҳада корхоналарнинг раҳбарлари зиммасига алоҳида масъулият тушади. Афсуски, буни ҳамма ҳам тушуниб етмаяпти.

Охунбобоев подшипник заводи (директори ўртоқ Ж Салоҳиддинов) бунга характерли мисол бўла олади. Районда иш билан банд бўлмаган меҳнат ресурслари мавжуд бўлгани ҳолда бундан уч йил олдин фойдаланишга топширилган ишлаб чиқариш қувватларининг ярмигина ишга туширилди. Машина-ускуналарни ремонт қиладиган, созлайдиган, жиҳозларни тайёрлайдиган малакали ишчилар етишмаётганлиги сабабли ускуналарнинг анчагина қисми тўхтаб турибди.

Бу ягона мисол эмас. Ҳозирги пайтда «Сурхон» заводи, Қўқон пойабзал фабрикаси, ўнлаб бошқа корхоналар шундай муаммога дуч келмоқда. Партия, совет ва хўжалик органларининг ташкилий ишлардаги бўшашувчилиги аҳволни мушкуллаштирмоқда.

Республика Министрлар Совети, Наманган область ижроия комитети (ўртоқ Б. Н. Ҳакимов) Наманғандаги ёғоч-уйсозлик комбинатини қуриб битказиш ва уни мебель ишлаб чиқаришга мослаштириш масаласини узил-кесил ҳал қилиша олмаяпти. Натижада 75 минг квадрат метр майдонни эгаллаган корпуслар бекор турибди, бу ерда 4 мингга яқин ишчи меҳнат қилиши ва йилига 100 миллион сўмлик мебель ишлаб чиқариши мумкин эди.

Аҳолини иш билан оқилона таъминлаш бу биринчи навбатда хўжалик вазифаси эмас, балки энг муҳим сиёсий вазифа эканлигини область партия комитетлари, область ижроия комитетлари тушуниб олишлари лозим. Бу вазифага етарли баҳо бермасликка ортиқча тоқат қила олмаймиз.

Иқтисодиёт структурасини қайта қуриш, малакали ишчи кадрлар тайёрлаш кенг программасини амалга ошириш узоқ муддатга мўлжалланган. Аҳолини иш билан таъминлаш масалаларидаги кескинлик эса ниҳоят даражада ўткирлашиб кетди ва ҳозирнинг ўзидаёқ тез самарага эришишни таъминлайдиган конкрет чоралар кўришни талаб этмоқда.

Бу вазифани республиканинг бевосита қишлоқ жойларида ва кичик шаҳарларида майда саноат корхоналари, цехлар ва филиаллар барпо этиш орқали ҳал қилиш мумкин. Бунда юқори малакани талаб қилмайдиган, лекин технология циклининг нисбатан кўпроқ меҳнат талаб қиладиган якунловчи босқичлари — унча мураккаб бўлмаган тайёр буюмлар ва узелларни йиғиш, тайёр бичимдан кийим-кечак тайёрлаш, маҳсулотларни жойлаштирадиган идишлар тайёрлаш каби ишлар билан шуғулланадиган корхоналар қуришга зўр бериш лозим. Тошкент область Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли колхозда, масалан, худди шундай қилишди, бу ерда мактабгача ёшдаги болалар учун кийим-кечаклар тикиш цехи очилди.

Бундай корхоналарни ихтисослаштиришнинг яна бир реал йўналиши — қишлоқ хўжалик маҳсулотларини дастлабки қайта ишлаш, бевосита хўжаликларда мева ва сабзавотлардан консерва тайёрлашдир. Шу мақсадлар учун республика корхоналарининг кучи билан зарур машина-ускуналарни ишлаб чиқариш программаси тузилган. Бу программа сўзсиз бажарилиши учун қатъий партия назоратини ўрнатиш зарур.

Ва ниҳоят, ҳозир Боғот районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозида ва Хоразм областининг бошқа хўжаликларида амалга оширилаётган йўлдан бориб, маҳаллий хом ашёдан бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган ёрдамчи корхоналар ва ҳунармандчиликни барпо этиш, аҳоли буюртмалари асосида якка тартибда уй-жойлар, бошқа иморатлар қурадиган кичик қурилиш ташкилотлари тузиш истиқболлидир. Бундай ишлаб чиқариш учун эҳтиёжлар бор, қишлоқ хонадонлари учун томорқалар кескин кўпайтирилиши ҳисобга олинса, бундай эҳтиёжлар кўпаяверади.

Бундай тадбирларни амалга ошириш унча кўп капитал маблағ сарфламай, яқин вақт ичида кўп миқдорда иш жойлари барпо этишга имкон беради. Бунинг устига республикамизда бундай кичик ишлаб чиқариш шоҳобчаларининг барпо этилишига мамлакатимизнинг меҳнат ресурслари етишмаётган бошқа регионлари катта қизиқиш билан қарамоқдалар. Яқинда, Тюмень области маданияти кунлари ўтказилган пайтда биз бу масалаларда КПСС область комитетининг биринчи секретари ўртоқ Г. П. Богомяков билан тўла ҳамжиҳатликка эришдик. Сибирликлар кичик филиаллар ва цехлар шоҳобчаларини кенгайтириб, уларни хом ашё, ярим тайёр маҳсулотлар билан таъминлашда бизга ёрдам беришга тайёрдирлар. Бунинг эвазига улар тайёр маҳсулотнинг бир қисмини оладилар. Бунинг устига бундай ҳамкорлик фан, маориф, маданият соҳаларида алоқаларни ривожлантиришга туртки беради, яъни совет федерацияси халқларининг байналмилал жипслашувига реал кўмаклашади.

Ленинградликлар билан ҳар томонлама алоқалар йўлга қўйилмоқда. Тузилган шартномага мувофиқ биз етказиб берган мева ва сабзавот маҳсулотлари эвазига улар Тошкент области хўжаликларида теплицаларни кенгайтирадилар. Камчил моддий-техника ресурсларини етказиб берадилар, бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришда кўмаклашадилар, қўшма ўрмон саноати хўжалиги барпо этадилар. Улар яқин икки йил ичида чет эл фирмалари билан биргаликда мева ва сабзавотни қайта ишлайдиган учта корхона қуришни режалаштирмоқдалар.

Масалаларнинг навбатдаги группаси иқтисодиётни ижтимоий соҳага йўналтириш, одамларнинг эҳтиёжлари ва талабларига эътиборни кучайтириш билан боғлиқ. Аҳолининг кам таъминланган табақаларига, кўп болали оилаларга, пенсионерларга ва ногиронларга, ўқувчи ёшларга реал ёрдам беришни Марказий Комитет ўзининг биринчи даражали вазифаси, деб ҳисоблайди. Моддий ва молиявий ресурсларда кескинлик юз берганига қарамай, аҳолининг кам даромадли табақалари ижтимоий ҳимояланишини мустаҳкамлашга 1990 йилдаёқ республика ва маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан ва бошқа манбаларни сафарбар этиб, қўшимча равишда 142 миллион сўмдан кўпроқ пул ажратиш имкониятини топдик.

Масалан, умумий таълим мактабларининг 1—5-синфлари ўқувчилари учун текин овқатни ташкил этиш, камқонлик касалига учраган ҳомиладор аёлларга ёрдам бериш учун 100 миллион сўмдан кўпроқ пул ажратилади. Интернат уйларда овқатланишга сарф-харажатлар нормаси анча оширилади. Қишлоқ касалхоналари ва болалар боғчаларига қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари давлат хариди юзасидан колхозларнинг қўшимча маҳсулот ажратишига рухсат этилди.

Уруш ва меҳнат ветеранлари, пенсионерлар, ёлғиз гражданларнинг моддий аҳволи яхшиланади. Нафақалар ва пенсиялар миқдорини оширишга 7 миллион сўмдан кўпроқ пул ажратиш вазифаси қўйилмоқда. Бу эса 55 минг кишининг турмуш даражасини оширишга имкон беради. Шу мақсадда «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг, Наманган областидаги «Коммунизм» колхози, «Қизил равот» совхози ва бошқа ташкилотларнинг ўз маблағлари ҳисобидан пенсиялар ва нафақаларга қўшимча жорий этиш тажрибасини кенг оммалаштириш лозим.

Халқ таълими, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот ходимларининг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш кўзда тутилмоқда. Келгуси йилдан бошлаб шаҳарларда хусусий квартираларда яшовчиларнинг коммунал хизматга ҳақ тўлаш имтиёзлари уларга нисбатан жорий этилади. Уй-жойга жуда муҳтож ўқитувчилар, врачлар ва табобат ходимларига, ёш мутахассисларга шу мақсадларга мўлжаллаб уй-жой майдонлари, санаторий-курортларга йўлланмалар ажратиш кўзда тутилмоқда. Олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг квартираларда яшовчи 78 мингга яқин талабаси ойига маълум миқдорда квартира ҳақи эвазига пул олади.

Ана шу муаммолар юзасидан Марказий Комитетнинг умумий позицияси сайловолди ҳаракат дастури лойиҳасида баён қилиб берилган ва биз бу дастурга қатъий амал қиламиз. Ижтимоий инфраструктурани илдам ривожлантириш, одамларнинг фаровонлигини ошириш, экология вазиятини соғломлаштириш юзасидан белгиланган тадбирлар комплексини қатъий партиявий назорат остига олиш керак. Бу соҳада республика ҳукумати, маҳаллий Советлар, барча даража ва босқичдаги хўжалик органлари алоҳида масъулият билан иш кўришлари лозим.

Марказий Комитет ва Министрлар Советининг колхозчилар, совхоз ишчилари, гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ва якка тартибда уй-жой қуришни янада ривожлантириш тўғрисида яқинда қабул қилинган қарорини жамоатчилик қанчалик маъқуллаб кутиб олганлигини сизлар яхши биласизлар. Қишлоқда яшовчи оилаларнинг асосий озиқ-овқат маҳсулотлари билан ўзларини ўзлари таъминлаши, колхоз бозорларини тўлдириш, уй-жойларни қуриш ва ишга туширишни кўпайтириш, аҳолининг иш билан таъминланишини яхшилаш билан боғлиқ бўлган ўткир муаммолар комплексини оператив ҳал қилишга мўлжалланган бу тадбирлар республикада маънавий-сиёсий вазиятни барқарор қилишнинг энг муҳим омили бўлиб қолди.

Бинобарин, бу масалаларда бўшашувчилик ва сансалорликка мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, 500 мингдан кўпроқ оиланинг ер участкалари олиш ва кенгайтиришга эҳтиёжлари ҳали ҳам қондирилмаган. 1989 йилнинг охиригача томорқага муҳтож бўлган барча оилаларни томорқа участкалари билан таъминлаш зарурлигига қарамай, Фарғона, Самарқанд, Сурхондарё областларида бу иш атиги 20-28 фоиз бажарилган. Яқинда ўтказилган текшириш Сирдарё ва Қашқадарё область ижроия комитетларининг раҳбарлари (А. А. Айдарқулов, В. И. Сускин ўртоқлар) бу қарорни амалга оширишни пайсалга солаётганликларини кўрсатди.

Шуни таъкидлаш керакки, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳам (ўртоқ И. Ҳ. Жўрабеков) бу қарорнинг бажарилиши ва ижронинг текширилиши юзасидан тегишли ташкилотчилик ишларини олиб бормаяпти. Қорақалпоғистон АССРда, Қашқадарё, Сирдарё, Сурхондарё областларида қишлоқ хонадонларини чорва моллар, ем-хашак билан таъминлаш тадбирлари барбод бўлмоқда.

Тошкент райони раҳбарлари каби ўз шахсий манфаатларини кўзлаб, меҳнаткашлар ишончини менсимасликка мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Районда ер участкалари олиш учун 2 мингдан ортиқ одам навбат кутиб турган бир пайтда район партия комитетининг иккинчи секретари В. В. Шамугия, бўлим мудирлари ва аппаратнинг бошқа ходимлари боғдорчилик-полизчилик ширкатига аъзо бўлишса, бу ширкатга биринчи навбатда ер участкаси ажратиб берилса, буни ишга партиявий ёндашув деб бўладими? Келес шаҳар ижроия комитетининг раиси З. Д. Латипов эса шинам уй-жойи бўлишига қарамай, районда ўзига уй қурмоқда. Район ижроия комитетининг раиси С. Ш. Тошхўжаевнинг позициясини қандай тушуниш керак? У уруш қатнашчилари ва ногиронларига қонунда белгилаб қўйилган имтиёзларни назар-писанд қилмай, раҳбарларга ва савдо ходимларига биринчи навбатда автомашиналар ажратиб берган. Буларнинг ҳаммаси ана шу ярамас ишларга йўл қўйиб берган район партия комитетининг биринчи секретари А. Т. Тўрахоновнинг принципсизлиги натижасидир.

Марказий Комитет бундан тегишли хулосаларни чиқариб олди. Ўз масъулиятсиз хатти-ҳаракатлари билан ҳеч кимнинг партия ва совет ҳокимияти обрўсига путур етказишига йўл қўймаймиз. Мен буни яна бир бор таъкидлашни истайман.

Аграр секторни қайта қуриш, қишлоқни ижтимоий жиҳатдан қайта қуриш катта эътиборни талаб қилади. Пахта яккаҳокимлигини тугатиш — истисносиз ҳаммани ташвишга солаётган муаммодир. Бизни Иттифоқ ҳукумати қўллаб-қувватлади. 1990 йил ва шундан кейинги йиллар учун пахта толаси етиштириш плани 1 миллион 500 минг тонна ёки 1988 йилда етиштирилганидан 215 минг тонна кам қилиб белгиланди. Бунда айрим хўжаликларда пахта майдонлари 56-63 фоизга қадар камайтирилади. Яъни ҳамма жойда илмий жиҳатдан асосланган алмашлаб экишни амалда жорий этиш, озиқ-овқат маҳсулотлари ва озуқа экинлари етиштириш учун суғориладиган катта-катта майдонларни бўшатиб бериш реал имконияти вужудга келади.

Айниқса пахтачиликда таркиб топган нарх номутаносиблигини тугатиш масаласи аллақачон етилган. Мамлакат бўйича 1 центнер дон етиштириш учун ўртача 1,6 киши-соат меҳнат сарфланса, пахтачиликда ана шундай натижага эришиш учун 22 баравар кўп меҳнат сарфланади. Бироқ шу вақтга қадар пахтанинг харид нархи доннинг харид нархидан атиги 3,5-4 баравар қиммат эди. Бундай англашилмовчилик кўпинча миллий ҳуқуқларни камситиш деб ҳисобланганлиги ажабланарли эмас. Бу масалада ҳам Иттифоқ идоралари бизнинг фикримизни тушунганликларини айтиш керак. Шу йилдаёқ пахта нархига устама учун анча маблағ ажратилганлиги кескинликни маълум даражада камайтирди. Бу эса пахта комплекси меҳнатчиларининг ўз меҳнати пировард натижаларидан манфаатдорлиги ошганлигида дарҳол намоён бўлди. Пахта тайёрлаш плани ҳосил кеч етилганига қарамай, шаҳарликлар ва мактаб ўқувчилари жалб қилинмай, кўнгилли студентларнинг озроқ иштирок этиши билан қулай муддатларда бажарилди.

Ҳозир пахта далаларида эришилган муваффақият биз учун икки карра қадрлидир. Баҳорги табиий офат ва ёзда сувнинг камайиб кетиши ҳосилнинг анча қисмини хавф остида қолдиргани ва қийинчиликлар мардона бартараф этилгани учун ҳам бу муваффақият бизга қадрлидир. Барча қишлоқ меҳнаткашлари республика ва мамлакат олдидаги ўз бурчларини бажариш учун чинакам қаҳрамонона меҳнат қилдилар. «Пахта ишлари» муносабати билан асоссиз равишда хафа қилинган, таҳқирнома айблар қўйилган Ўзбекистон меҳнаткашлари пахта ҳалол ва виждонан қилинган меҳнат билан етиштирилишини, бундай меҳнатга муносиб баҳо берилиши лозимлигини амалда исботлаб бердилар.

1990 йилда пахта нархига устама икки баравардан зиёдроқ кўпаяди, бир тонна хом ашёнинг нархи бу йилги ўртача 806 сўм ўрнига минг сўмдан ошиб кетади. Пахта нархини тубдан қайта кўриб чиқиш иши давом этмоқда ва у мантиқий ниҳоясига етказилади.

Бугун Компартия Марказий Комитети колхозчиларга, совхозларнинг ишчиларига, механизаторларга, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассисларига, шаҳарликларга, кўнгилли студентларга самимий миннатдорчилик билдириб, пахта етиштиришда ғалабага ўз ҳиссасини қўшган ҳар бир киши моддий ва маънавий тақдирланиши лозим, деб ҳисоблайди. Партия, совет, хўжалик идоралари ҳар бир ишлаб чиқариш илғори муносиб рағбатлантирилиши тўғрисида жон куйдиришлари керак. Бу ишни тантанали вазиятда халқ олдида ва ошкора амалга ошириш лозим. Шу муносабат билан Марказий Комитет Бюроси декабрнинг иккинчи ярмида анъанавий «Пахта байрами» ўтказишни таклиф қилади. Марказий Комитет аъзолари бу таклифни қўллаб-қувватлашларига ишонаман.

Қишлоқда турмуш маданиятини анча ошириш — сиёсатимизнинг туб масалаларидан биридир. Биз деҳқонлар олдида катта қарздормиз, чунки уларнинг кўпчилиги ичимлик сув ва табиий газ, мактабгача тарбия болалар муассасалари, мактаблар, касалхоналар ва поликлиникалар билан таъминланмаган. Қишлоқдаги ижтимоий соҳани қатъият билан ва тезроқ кўтариш учун шошилинч тадбирлар кўриш керак.

Хуллас, бу ўринда гап республиканинг бутун экономикаси ва ижтимоий соҳасини тубдан қайта қуриш юзасидан кенг кўламли тадбирларни амалга ошириш ҳақида бормоқда, ушбу тадбирлар иқтисодий ислоҳотни чуқурлаштиришга, янги хўжалик омилларини пишиқлаштиришга, мамлакатдаги бошқа регионлар билан ўзаро фойдали негизда бевосита алоқаларни кенгайтириш ва мустаҳкамлашга асосланади. Бунинг учун эса ихтиёримиздаги барча воситалар ва ҳуқуқлардан кенг кўламда фойдаланишимиз лозим, мазкур восита ва ҳуқуқлар республика регион хўжалик ҳисобига ўтиши, унинг иқтисодий мустақиллиги мустаҳкамланиши билан анча ортади.

III. Республикада ҳозирги миллий сиёсатнинг маданий-ахлоқий муаммолари

Ўртоқлар!

Миллатлараро муносабатларни уйғунлаштириш мукаммал иқтисодий тадбирлар бўлишини ва маънавий-ахлоқий соҳани янгилашни талаб этади.

Тарих тажрибасини ҳисобга олмай туриб, миллий-маданий ҳаётимизнинг бугунги аҳволига баҳо бериш мумкин эмас. Агар Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида барча халқларнинг тўлақонли маънавий

(Давоми учинчи бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1989 ЙИЛ СЕНТЯБРЬ ПЛЕНУМИНИНГ ЯКУНЛАРИ ВА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

тараққиётини миллий маданиятларнинг юксалишини, уларнинг бир-бирини бойитишини таъминлаш ленинча принциплари собитқадамлик билан амалга оширилган бўлса, кейинчалик бу йўл бузилган эди. КПССнинг дастурида таъкидланганидек, назария ва практикада миллатларни бир-бири билан тезроқ яқинлаштириш борасидаги йўл-йўриқлар устунлик қилди. Бу амалда миллий ранг-барангликни, маънавий ҳаётдаги ўзига хосликни камситишга олиб келди.

Она тилида ўқитиладиган мактаблар тармоғи, бошқа миллий-маданий муассасалар асоссиз тарзда камая бошлади. Феодализм сарқитларига қарши кураш шиори остида 30-40-йилларда ва 50-йилларнинг бошларида ўзбек халқининг кўп асрлик маданий мероси, анъана ва урф-одатларини сақлаш ва бойитишга ҳаракат қилган Ўзбекистон фани ва маданиятининг бир қанча таниқли арбоблари, жумладан, А. Қодирий, У. Носир, Ойбек, Шайхзода, Шукрулло, Шуҳрат, Туроб Тўла ва бошқалар миллатчиликда, панисломизмда ва пантуркизмда айбланиб, репрессия қилиндилар.

Республика адабиёти ва санъати тараққиётига катта ҳисса қўшган Чўлпон ва Фитрат сингари маданиятимизнинг таниқли арбоблари хусусида ҳам тарихий ҳақиқат ва адолат тикланиши учун сўнгги йилларда тадбирлар кўрилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида ҳозир илгари қабул қилинган қарорларни қайтадан кўриб чиқиш ҳамда ўзбек совет маданиятини ривожлантиришгагина эмас, айни вақтда кўп миллатли бутун совет маданиятига кўп хизмати синган бир қанча илмий ва ижодкор зиёлилар вакилларининг пок номини тиклаш масалалари ўрганиб чиқилмоқда.

Ўтмишда йўл қўйилган хатолар, шунингдек сунъий равишда ўрнатила бошлаган миллатдан чекиниш жараёнининг миллий онгга сингиши жуда оғир кеча бошлади, миллий маданиятнинг ўзига хослигини «ҳимоя қилишга» ундади, миллатлараро муносабатларни кескинлаштирди.

Ана шуларнинг ҳаммаси маданият соҳасига «қолдиқ» маблағларни ажратишдек практика билан тўлдирилди. Ана шу жараёнга барҳам бериш, республика барча аҳолисининг долзарб миллий-маданий эҳтиёжларини қондириш учун катта имкониятлар яратиш лозим бўлади. Ҳозирги вақтда аҳолининг она тилида таълим олиш, маданият соҳасида миллий кадрлар тайёрлаш борасидаги эҳтиёжлари тўлароқ қондирилмоқда.

Турли тилларда таълим бериладиган мактаблар, олий ўқув юртларининг факультетлари ва бўлимлари кўпаймоқда. Турли миллатга мансуб гуруҳларнинг бадиий коллективлари сони ҳам ортмоқда. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси қошида миллий адабиётларнинг секциялари ишлаб турибди. Матбуот, радиоэшиттиришлари ва телевидение кўрсатувларининг мавзуси ва тил доираси кенгаймоқда.

Аммо ана шу катта сиёсий масаладаги вазифаларимиз ва имкониятларимиз ҳали катта. Жойларда республикада яшовчи кишиларнинг миллий-маданий эҳтиёжларини қондириш, улар юзасидан тадбирлар белгилаш борасида кўпинча бепарволик қилмоқдалар, сансалорликка йўл қўймоқдалар.

Масалан, қозоқ,корейс ва бошқа миллатларга мансуб халқ вакиллари Тошкентда миллий-маданий марказларни очиш тўғрисидаги масалани мутлақо адолатли тарзда ўртага қўймоқдалар, аммо шу масалани ҳал этишни қачонгача чўзиш мумкин? Ахир бу хусусда Ўзбекистон ССР Олий Советининг маълум қарори борку. Бироқ Тошкент шаҳар ижроия комитети рўйхатга олиш тартиби йўқлигини баҳона қилиб, буни Адлия министрлиги ҳал қилсин демоқда, министрлик бу ишни республика Министрлар Советига ҳавола қилмоқда, иш эса ўз ўрнидан жилмаяпти. Ахир, ҳозир бунга йўл қўйиб бўладими?

Бугунги кунда ана шундай марказлар тузиш йўлидаги барча ғовларни қатъият билан олиб ташлаш зарур. Советларнинг ижроия комитетлари бу ишда диққат-эътибор ва ҳозиржавоблик кўрсатишлари лозим. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Тошкент шаҳар ижроия комитети ва Маданият министрлиги аҳолининг байналмилал жипслашувига фаол ёрдам бериши лозим бўлган республика миллатлараро маданият марказини ташкил этиш юзасидан амалий ишни жадаллаштиришлари керак.

Маданият муассасаларига амалда ғамхўрлик қилишимиз лозим. Агар, масалан, Бухоро областидаги ҳар уч клубнинг биттаси мослаштирилган бинода жойлашган экан, Андижон областидаги ҳар етти клубнинг биттаси капитал ремот қилиниши лозим экан, Самарқанддаги Чехов номли театр эса иситилмагани учун ёпилмоқчи экан, одамларни мукаммал тарбиялаш, уларнинг миллий-маданий эҳтиёжларини қондириш ҳақида гапириш мумкинми?

Моддий базани мустаҳкамлаш, кадрлар масаласи, маънавий эҳтиёжлар — буларнинг ҳаммаси диққат-эътиборимизда бўлиши керак. Бу гап тарихий ва маданий мерос масалаларига, асоссиз тарзда унутиб юборилган халқ анъаналарини ва удумларини тиклашга ҳам тўла тааллуқлидир. Дастлабки тажриба шундан далолат бериб турибдики, аҳолининг кенг табақалари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу борада кўраётган конкрет тадбирларни қўллаб-қувватламоқда. Марказий Комитет Идеология комиссиясининг «Наврўз» байрамини ўтказиш тўғрисидаги тавсиялари зўр қониқиш билан кутиб олинди. Меҳнаткашларнинг истакларини ҳисобга олиб, биз бошланган ишни давом эттиришимиз ва кенгайтиришимиз, туб аҳоли билан бир қаторда шунингдек бошқа миллатларнинг ҳам илғор анъаналари ва удумларини ривожлантиришга янада кўпроқ эътибор беришимиз лозим.

Ҳозир тил масалалари ҳамманинг диққат марказида турибди. Бу тасодифий эмас. Тил — миллатнинг қалб тори ва унинг аҳволига қараб ҳар қандай халқ ўзини қандай ҳис этаётганини бехато аниқлаш мумкин. Бизнинг тилларга муносабат бобидаги позициямиз аниқ-равшандир. Ўзбек тилига давлат мақомининг берилиши қонуний эканлиги ҳусусида шак-шубҳа йўқ. Она тилини билмаса, уни ҳурмат қилмаса маънавий жиҳатдан тўлақонли шахснинг ўзи ҳам бўлмайди. Бусиз миллат ривожланмайди. Унинг келажаги ҳам йўқ.

Аммо ўзбек халқининг ўз она тилини ривожлантиришга астойдил интилаётганини рус тилига қарши қўйишга уринаётган, бизни байналмилалчиликдан тойдиришга ҳаракат қилаётганлар билан биз сира муроса қилолмаймиз. Бошқа ҳар қандай миллат вакиллари сингари биз ўз тилимизни ҳурмат қилар эканмиз, рус тилининг мамлакатимиздаги барча халқларни жипслаштиришда тутган ўрни ва аҳамиятини жуда яхши тушунамиз. Бу тил бошқа халқларнинг тиллари обрўсини тўширмайди, аксинча, халқлар ўртасидаги ўзаро алоқаларни мустаҳкамлайди, тараққиёт сари ҳаракат қилишга ундайди.

Ўзбекистонда яшаётган бошқа барча халқларнинг тилларини ҳам биз иззат-ҳурмат қиламиз. Ушбу тиллар эркин, тўлақонли ривожланиши учун барча шарт-шароитлар яратилиши керак.

Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисидаги қонунни тайёрлаш ва қабул қилиш чоғида биз изланиб, баҳслашиб, шубҳаларга бориб мураккаб йўлни босиб ўтдик, албатта. Қонун узил-кесил таҳлил қилинганидан кейин республикада яшаётган барча миллат ва элатларнинг ҳуқуқларини камситмай, вазминлик билан, пухта ўйлаб топилган ечимларни мужассам этди, деб ўйлаймиз. Эндиликда уни рўёбга чиқариш керак. Республика Министрлар Совети қонунни амалга оширишнинг конкрет программасини синчковлик ва масъулият билан тайёрлаши керак. Партия, совет органлари, мафкура фаоллари одоб доирасида иш юритиб, тил негизида муносабатларни кескинлаштиришга ҳар қандай уринишларнинг пайини қирқиб, мазкур қонуннинг босқичма-босқич жорий этилишини таъминлашлари лозим.

Бу миллий маданият соҳасига ҳам батамом дахлдордир. Айтайлик, Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисидаги қонунига мувофиқ, ҳамма ерда драматик ва музикали асарларни бир вақтнинг ўзида таржима қилишни жорий этиш таъминланиши зарур. Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари тилларига таржима қилинган кино асарларининг регионал фондини тузиш мақсадга мувофиқ. Қозоқ тилида республика газетаси нашр этиш, республикада яшаётган миллатларнинг тилларида телекўрсатувлар ва радиоэшиттиришлар имкониятларини кенгайтириш тўғрисидаги масала ҳал этилмоқда. Қардош республикалар билан ўзаро маданий алоқаларимизни узоқ муддатни мўлжаллаб мустаҳкам негизда ривожлантиришимиз, бу алоқаларга «хўжа кўрсин» учун эмас, балки ҳақиқий байналмилалчиликни бахш этишимиз керак. Хуллас, Ўзбекистоннинг маданий ҳаёти дўстона алоқаларимиз камалакдек товланиб турган миллий жилоларни тўла акс эттириши учун барча ишларни қилишга мажбурмиз.

Республика маданияти ва санъати арбобларининг катта отряди намояндалари бу борада кўп иш қилишларига умид боғлаяпмиз. Аксарият арбобларнинг ижодий, ижтимоий фаоллиги ортиб бораётганлиги, улар республика олдида турган муаммоларни ҳал этишга амалий ёндашаётгани бизни қувонтирмоқда.

Ҳозир ижодкор зиёлиларнинг барча соғлом кучларини жипслаштириш, бирлаштириш, шу зиёлилар билан яқин ўтмишда узилиб қолган мулоқотни яна тиклаш, иззат-икромни ўрнига қўйиш, кўп қиррали ўзбек маданияти ва санъати барча йўналишларда янада ривожланиши учун зарур шарт-шароит яратиш борасида кўп иш қилинмоқда.

Биз ҳаммамиз шу оддий ҳақиқатни уқиб олишимиз керакки, маданият ўчоқларини, маданият марказларини ҳар томонлама ва уйғун ривожлантирмай, моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирмай, зиёлиларнинг, аввало, ҳамиша омма ўртасида маданият дарғаси бўлиб келган ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қоладиган истеъдодли ёшларнинг мададисиз халқимизнинг маънавий маданияти, гражданлик фаоллиги ва сиёсий онги ўсмайди.

Кўҳна тарих ва маданият соҳиби бўлган Беруний, Улуғбек, Алишер Навоий, Фурқат, Муқимий ва бошқа улуғ мутафаккирлар ва халқ маърифатпарварларининг бебаҳо меросига эга бўлган Ўзбекистондек республикада тарих ва маданиятнинг ана шу мантиқий ва собитқадам силсиласи узилмаслиги учун барча шарт-шароитларни яратиш керак.

Бугун биз яқин ўтмишда бўлганидек, партия ташкилотлари ва ижодий зиёлилар ўртасига мозийга қайтмас бўлиб кетган чегарани қўйиш, уларни бир-биридан айириш жиддий хатога йўл қўйиш эканлигини тан олишимиз керак.

Зиёлиларга, уларнинг соғлом кучларига суянган ҳолда одамларнинг кайфиятига таъсир ўтказишимиз, келажакка мўлжалланган ва жорий режаларимизни амалга оширишимиз мумкинлиги хусусида ўзимизга аниқ ҳисоб беришимиз керак. Режаларимиз, мурод-мақсадимиз, аввало, маънавий маданиятимизни бойитиш орқали, ҳар бир кишининг шуурини уйғун ривожлантириш орқали халқ фаровонлигини юксалтиришдан иборат.

Шунинг учун ҳам зиёлилардан ажралиб, уларга қарама-қарши туриб эмас, балки барча маънавий кучларни жипслаштириш, бирлаштириш — республикамизнинг бундан буёнги миллий, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий тараққиёти муаммоларини ҳал этишнинг энг муҳим шарти деб биламиз. Бунинг устига, ноанъанавий, ижодий ёндашувларнинг соҳиблари бўлган илм-фан, маданият ва санъат арбоблари кўпгина ҳаётий муаммоларни ҳал этиш учун калит топишга ёрдам берадилар, деб қаттиқ умид қиламиз. Шу боисдан ҳам зиёлилар билан доимий ҳамжиҳатлик, қалин ҳамкорлик, уларга диққат-эътибор ҳар бир партия комитети, барча кадрларимиз фаолиятининг нормаси бўлиб қолиши керак. Бинобарин, барча масалаларни тенглик асосида, хайрихоҳлик билан, айни вақтда принципиал позицияда туриб, ғоявий қадриятларни ва социализм негизларини ҳимоя қилган ҳолда ҳал этиш керак.

Шу вақтгача кўп марталаб бўлганидек, фақат чақириқлар билан чекланиб қолмай, барча партия, совет ва хўжалик органлари маданиятнинг моддий масканларини яратиш ва мустаҳкамлашга, клублар, театрлар, кутубхоналар, маданият марказларини қуриш ва жиҳозлашга ўз муносабатларини тубдан ўзгартиришлари зарур. Халқнинг маънавий камолотига дахлдор ана шу олижаноб мақсадларга маблағлар ва ресурслар ажратишда қолдиқ принципига батамом барҳам бериш керак. Бу борада дарҳол туб бурилиш қилиш даркор. Эртага республика Олий Совети муҳокамасига тақдим этиладиган 1990 йил планида ва ўн учинчи беш йиллик режаларида маданият равнақи алоҳида ўринни эгаллаши керак.

IV. Республика партия ташкилотларининг КПСС миллий сиёсатини ғоявий-сиёсий ва ташкилий жиҳатдан таъминлаш вазифалари

Ўртоқлар!

КПССнинг миллий сиёсатини қайта қуриш, тенг ҳуқуқли суверен республика сифатида Ўзбекистонни миллий, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий жиҳатдан янада ривожлантиришнинг мураккаб муаммоларини амалда ҳал қилиш, миллатлараро муносабатларни уйғунлаштириш Компартия барча бўғинларининг мафкуравий ва ташкилотчилик ишлари сифати юксакроқ даражада бўлишини талаб қилади.

Энг аввало, КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленумида қабул қилинган партия миллий дастурининг мутлақо янги эканлигини, унда миллий сиёсатнинг ленинча қоидалари ва принциплари тикланганлиги ва янги шароитни ҳисобга олиб ривожлантирилганлигини ишонарли қилиб, далиллар билан яққол очиб бериш зарур. Бу сиёсат барча миллат ва элатларнинг, қайси миллатга мансублигидан қатъи назар ҳар бир кишининг умуман кўп миллатли жамиятимизнинг манфаатларига мос эканлигини кўрсатиб бериш керак.

Партия илгари миллатлараро муносабатларда йўл қўйилган бузилишларни тузатишнинг оғир юкини ўз зиммасига олди ва бу йўлни амалий ишлари билан тасдиқламоқда. Зўрлик билан кўчирилган халқларга қарши барча репрессия чораларини ғайри-қонуний ва жиноий деб ҳисоблаш ҳамда уларнинг ҳуқуқларини сўзсиз тиклаш тўғрисида яқинда СССР Олий Совети қабул қилган декларация бунга яққол мисол бўла олади. Бу ҳужжат барча халқларнинг тарихий адолат туйғуларига, республикадаги қрим татар, месхети турклари, немислар ва бошқа миллатларга мансуб юз минглаб кишиларнинг эзгу-орзу-умидларига мос келади. Ушбу адолатли ҳужжат туфайли уларнинг қувончларига шерикмиз.

Республика суверенитети, республика ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш, хўжалик ҳисоби тушунчалари конкрет мазмун билан тўлиб бормоқда. Ўзбек халқининг, республикада яшовчи барча миллатлар ва элатлар вакилларининг миллий-маданий эҳтиёжларини тағин ҳам тўлароқ қондириш юзасидан катта тадбирлар амалга оширилмоқда. Бу иш кучайиб, мамлакатда ҳам, Ўзбекистонда ҳам миллий муносабатларнинг янги-янги соҳаларини ўз ичига олаверади.

Лекин бу жараённи ўз ҳолига ташлаб қўймаслик лозим. Бу жараён Компартия Марказий Комитети комиссиялари ва бўлимларининг, область, шаҳар, район партия комитетларининг, бошланғич партия ташкилотларининг доимий ғоявий ва ташкилий раҳбарлигида ривожланиб бориши керак. Биз кучайиб бораётган миллий ўзликни англашни ва омманинг ижтимоий фаоллигини бунёдкорлик йўлига йўналтиришга мажбурмиз. Бунинг вайрон қилувчи табиий оқимга айланиб кетишига йўл қўйиб бўлмайди. Республикада яшовчи барча миллатлар ва элатлар тақдири учун, кўп миллатли давлатимизнинг тақдири учун, қайта қуриш ва социализмнинг тақдири учун бизнинг сиёсий масъулиятимиз мана шундадир.

Шуни очиқ тан олиш керакки, республика партия ташкилоти айрим бўғинларининг, унинг идеология ходимларининг фаолияти ҳозирги пайтдаги ижтимоий-сиёсий вазият талабларига жавоб бермайди. Яқинда ўтказилган жамоатчилик фикрини сўраб билиш кўрсатганидек, одамлар бир қанча регионларда миллатлараро муносабатларда юз берган кескинликдан жиддий ташвишланмоқдалар. Улар партия, совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг қатъий фаол позициясини ҳис этмаётирлар. Кўпгина раҳбар коммунистлар меҳнат коллективлари билан ва аҳоли истиқомат жойларида мунтазам, кенг мулоқотдан ўзларини четга олмоқдалар, одамларни ҳаяжонга солаётган муаммолардан, ўткир масалаларга жавоб беришдан қочмоқдалар.

Шугина эмас, раҳбарларнинг носоғлом кайфият олдида чекиниши, ғоявий позицияларини экстремист кайфиятдаги кучларга бериб қўйиши фактлари оз эмас.

Сўнгги вақтда бундай кучлар Андижон ва бошқа областларда сезиларли даражада фаоллашди. Жамоат жойларида миллатчилик ва Советларга қарши тусдаги турли варақалар тез-тез пайдо бўлмоқда. Митинглар ўтказилиб, уларда аҳолини чалғитишни, ижтимоий муҳитни чигаллаштиришни мақсад қилиб қўйган даъватлар, турли уйдирмалар очиқдан-очиқ айтилмоқда. Бу ҳаракатларга тегишлича зарба берилмаётганини ва улар тушунтириб борилмаётганини бугун тан олиш керак. Кўпгина шаҳар ва район партия комитетлари оммавий-сиёсий ишларнинг эски усулларидан ҳеч воз кеча олмаётирлар, ижтимоий турмушга баҳо беришда бепарволикка йўл қўймоқдалар ва ўз ишларига танқидий назар билан қарамаяптилар.

Баъзи коммунистларимизнинг позициялари ҳам кўпинча ҳайратга солмоқда. Кечагина улар раҳбарликда кўзга кўринган лавозимларни эгаллаб туриб, 7 ва ҳатто 8 миллион тонна Ўзбекистон пахтаси учун курашишга даъват қилиб келган эдилар. Бугун эса бузғунчилик кайфиятларига берилиб, ўз қиёфаларини бирданига ўзгартирдилар, энди улар пахта етиштириш зарурлигини бутунлай рад этишгача бормоқдалар, пахта комплексида планни барқарорлаштириш, пахта нархига устама белгилаш юзасидан кўрилган чора-тадбирларнинг ижобийлигини асоссиз равишда рад этмоқдалар. Уларнинг позициялари амалда далиллар билан танқид қилинмаётганига эса мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Республика бошқарув идораларининг раҳбарлари бу хусусда лом-лим демай жим туришни афзал кўрмоқдалар. Партиявий матбуотимизнинг бундай гапларни сукут билан рағбатлантириш йўлини танлаб олганлиги ҳам яхши эмас.

Биз сиёсий масалаларни аниқ қилиб қўймаётганлигимиз туфайли байналмилал ғалабаларимизни камайтириб кўрсатишга, келишувчилик ва миллий маҳдудликни тарғиб қилишга, ўзбек ёшларини Совет Армияси сафларида хизмат қилиш учун бормасликка тарғиб қилишга доир иғвогарлик уринишлари тўхтамаяпти. Шу муносабат билан демократия ва ошкораликни, фикрларнинг хилма-хиллигини кенгайтириш ғоявий принципларимиздан воз кечиш деган гап эмаслигини яна бир бор таъкидламоқчиман. Бир четда кузатиб турувчиларнинг тутган мавқеи, оломондан чўчиш, танқидбозлик, келишувчилик кайфиятларига вазиятга қараб қўшилиш одамларни ҳеч қачон маънавий жиҳатдан улуғламаган, раҳбарлик лавозимига даъвогарларни эса айниқса улуғламайди. Ҳозирги пайтда бундай мафкуравий принципсиз кишилар партия сафида бўла олмайдилар.

Динга муносабатда ҳам пухта ўйланган, синовдан ўтган ёндашув лозим. Бир томондан, виждон эркинлиги, динга ишонувчиларнинг диний туйғуларини ҳурмат қилиш принципини оғишмай ўтказиш лозим. Диний тузилмаларнинг тинчлик ва хайрия фаолиятини қўллаб-қувватласа арзийди. Лекин виждон эркинлиги давлат қонунларини топташ эркинлиги эмас, бошқа динга эътиқод қилувчиларга тоқат қилмаслик ва уларга душманликни тарғиб қилиш эркинлиги эмас, ҳолбуки экстремистик позицияда турувчи диний мазҳаблар ана шундай қилмоқдалар.

Ҳа, ҳозир биз учун кучларни жипслаштириш ҳаводек зарур. Кучларни жипслаштириш учун биз турли ижтимоий оқимлар билан мулоқот олиб боришга тайёрмиз. Лекин биз соғлом, амалий позициялардан туриб, социализм принципларидан, унинг сиёсий ва маънавий қадриятларидан бир қадам ҳам чекинмай жипслашиш тарафдоримиз.

Ҳозирги давр миллий сиёсатининг барча масалаларини ҳал этиш сиёсий системани ислоҳ қилиш авж олиб бораётганлиги билан узвий боғлиқдир. Партия комитетлари жойларда Советларнинг чинакам тўла ҳокимияти қарор топишига, ўзини ўзи бошқаришнинг асосий бўғини сифатида уларнинг обрў-эътиборини оширишга кўмаклашишга мажбурдир.

Лекин ҳуқуқларнинг кенгайганлиги масъулиятнинг ошганлигини, аввало ижтимоий соҳани ривожлантириш, одамларнинг турмуш шароитини яхшилаш учун масъулиятнинг ошганлигини билдиради. Афсуски, ҳамма ходимларимиз ҳам буни тушуниб етмайдилар. Яқинда республикани 1990 йилда иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш планини тузиш чоғида шундай фактларга дуч келдикки, бир қанча министрликларнинг ва областларнинг раҳбарлари топшириқлар камайтирилишига зўр бериб уриндилар. Улар аҳолининг эҳтиёжини нималар ҳисобига қондириш тўғрисида ўйламадилар.

Масалан, Самарқанд область ижроия комитети (ўртоқ Қиличев) халқ хўжалигида ишлаб чиқариш ҳажмини шу қадар камайтириб белгиладики, бунинг натижасида келгуси йилда аҳоли жон бошига пул даромадлари 100 сўм камайиб кетиши мумкин эди.

Бухоро область ижроия комитети (ўртоқ Гатауллин) чакана товар обороти ва пулли хизмат планлари кам бўлишини хоҳлаб қолди. Ваҳолонки, область бу соҳаларда ҳали ҳам республикадаги ўртача кўрсаткичдан анча орқада қоляпти. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети (ўртоқ Тожиев) сут ва гўшт харид қилишни камайтиришга уринди. Қашқадарё область ижроия комитети (ўртоқ Сускин) гўшт истеъмол қилишни 3 килограмм, сут истеъмол қилишни эса 8 килограмм камайтирмоқчи бўлди. Ҳолбуки, ўтган йиллардан фарқли равишда бу областлар етиштирилган бутун гўшт маҳсулотларини ўз эҳтиёжлари учун қолдириш ҳуқуқини олдилар. Лекин, кўриб турганингиздек, ҳуқуқни олдилару, аҳоли олдидаги бурчларини ҳали ҳам ҳис қилганлари йўқ.

Ҳар биримиз шуни қатъий билиб олишимиз керак: биз рапорт бериш учун ва юқори лавозимдаги бошлиқлар учун ишламаймиз. Биз одамлар учун ишлаймиз. Ҳар биримизга улар қатъий ва узил-кесил баҳо беришади. Бу баҳони улар Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва советларга бўлажак сайловларда ифодалайдилар. Биз омманинг ишончини фақат бир нарса билан — одамларнинг бахт-саодати тўғрисида доимий ғамхўрлик қилиш ва ҳормай-толмай ишлаш билангина қозона оламиз.

Сайлов жўн вазиятда ўтмайди. Республика Олий ва маҳаллий органларида вакил бўлиш учун курашга бизни беҳуда митингбозликка, танқидбозликка тортишни, қайта қуриш вазифаларини ҳал қилишдан чалғитишни хоҳлаётган кишилар фаол қўшилишини жуда яхши биламиз. Шу сабабли партия комитетлари вазиятни соддалаштирмай, шу билан бирга асабийлашмай ўз позицияларини аниқ белгилаб олишлари, бу позицияни қаттиқ туриб ҳимоя қилишлари, ташвиқот ва тарғибот ишларини ижтимоий аҳамиятга молик вазифаларни конкрет ҳал этиш билан мустаҳкамлаб боришлари лозим. Лавозими ва партияга мансублиги ёки мансуб эмаслигидан қатъи назар қайта қуришнинг энг фаол тарафдорлари, жамият барча табақаларининг энг яхши вакиллари, халқ тақдири тўғрисида ўйлаётган, халқ билан бир сафда бораётган, унинг муаммолари ва орзу-умидлари билан яшаётган кишилар депутатликка сайланишлари учун куч-ғайратни аямай курашмоқ керак.

Совет федерацияси таркибида, совет халқларининг қардошлик оиласидагина миллатлараро муносабатлардаги қийинчиликлар ва турғунлик ҳолатларини бартараф этиш, республикани муваффақиятли ва барқарор ривожлантириш мумкин. Биз бу масалаларда ўз қатъий позициямиздан чекинишга ҳақимиз йўқ.

Шу билан бирга биз ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маданий турмушнинг барча соҳаларида республиканинг ҳуқуқлари ва суверенитетини кенгайтириш йўлидан изчил боришимиз керак. Айни пайтда яқин вақтлар ичидаёқ Қорақалпоғистон АССРнинг ҳуқуқий мақомини мустаҳкамлаш, автоном республиканинг ҳуқуқ доирасига кирувчи масалаларни ҳал этишда унинг мустақиллигини ошириш, Ўзбекистон ССРнинг раҳбар органларида автоном республика ваколатларини кенгайтириш билан боғлиқ масалаларни ишлаб чиқишимиз зарур. Биз республика Олий Совети ва ҳукумати билан биргаликда Ўзбекистон территориясида истиқомат қилаётган кам сонли миллатларнинг талаб ва эҳтиёжларини янада тўлароқ қондиришни назарда тутиб жуда кўп масалаларни ҳал этишимиз лозим бўлади.

Кўпгина муаммоларнинг ҳал этилиши республикалараро даражадаги куч-ғайратларни мувофиқлаштиришни тақозо қилади. Ўзбекистон ССРнинг Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон билан ана шундай ўзаро муносабатлари Оролбўйи экологияси муаммоларини биргаликда ҳал этиш чоғида, ишлаб чиқариш, таълим, маданият соҳаларида юзага келмоқда. Биз келгусида ҳам регионидаги қардош халқлар билан ўртоқларча муносабатларимизни ривожлантира боришимиз, буни эса **ўз байналмилал бурчимиз сифатида федерация принциплари** асосида Бутуниттифоқ давлатини мустаҳкамлашнинг зарур шарти, деб ҳисоблашимиз даркор. Биз шу заминда ёнма-ён туриб вояга етдик, шу боисдан биз тил топишимиз, ўз келажагимизни биргаликда барпо этиш учун ҳамкорлик қилишимиз керак.

Миллий сиёсатни амалга ошириш **кадрлар ишини жиддий тарзда қайта қуришни кўзда тутади.** Кадрлар масаласини ҳал этишда кадрлар корпусини бўшанг ходимлардан, обрўсини тўккан шахслардан тозалаш, партия, совет, хўжалик қурилишининг барча соҳаларини ҳалол, янгича фикрловчи, ташаббускор кишилар билан мустаҳкамлаш йўли шубҳасиз муқаррар йўл бўлиб қолиши керак.

Бироқ биз шу йўлни ўтказар эканмиз, кадрларга нисбатан кампаниябозлик, айбловчилик билан асоссиз ёндашувдан яқин-яқингача ҳам батамом халос бўла олмаганлигимиздан кўз юмиб бўлмайди.

Бу ўринда диққатга молик бир мисолни келтираман. Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг собиқ ўринбосари ўртоқ Ғ. З. Заҳриддиновга, республика Давлат план комитети раисининг ўринбосари ўртоқ А. Маҳмудовга, автомобиль транспорти министри Н. А. Азимбековга, Министрлар Совети Ишлар бошқармаси транспорт ва алоқа бўлимининг мудири Ш. Х. Ниёзбековга қаттиқ партиявий жазо бериш тўғрисида илгари қабул қилинган қарорини бекор қилди. Маълум бўлишича, бу қарор 1988 йил январида коллегиаллик принципларини ва ҳуқуқий нормаларни бузган ҳолда қабул қилинган экан. Аслида одамларни тармоқдаги камчиликлар учун жазолашган эди. Улар камчиликларга қарши курашишга ҳаракат қилишган. Бундай фактлар оз эмас.

Бундай оғишлар, ўзингиз яхши билганингиздек кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишнинг ленинча принципларига мутлақо мос келмайди ва улар кескин қораланиши ҳамда тузатилиши керак. Бугунги кунда кадрлар масаласини ҳал этишда билимдонлик, ишчанлик, топширилган иш учун юксак масъулият, одамларга, уларнинг манфаатларига сезгирлик билан муносабатда бўлиш, шахсий камтарлик ва ўта ҳалоллик фазилатлари биринчи ўринга қўйилмоқда.

Шу билан бирга раҳбар лавозимларга тавсия этиладиган кишилар миллий ва тил принципларига қараб бир-бирига қарама-қарши қўйилмаслиги лозим. Раҳбар кадрларнинг, сайлаб қўйиладиган фаолларнинг состави байналмилал бўлиши, демократия асосида тузилиши керак. Бу масалаларда республикада яшовчи барча миллатлар вакилларининг тенг ҳуқуқлилигига асосланиш даркор.

Вазиятни, маҳаллий шароитларни ва ўзига хос хусусиятларни яхши биладиган ёш, истиқболли маҳаллий кадрларни юқори лавозимларга кўтаришга алоҳида эътибор бериш зарур. Айни вақтда биз давомийликни сақлаб қолиш ҳақида ҳам жон куйдиришимиз, меҳнаткашлар ва аҳоли ўртасида обрў-эътибор ва ҳурмат қозонган кишиларни фаол ишга қайтариш имкониятларини кўриб чиқишимиз шарт.

Ҳар бир ҳолатда одамларга алоҳида диққат-эътибор билан объектив ёндашув талаб этилади. Қачонлардир адолатсизликка учраган одамларнинг ёр-биродарлари, фарзандлари тақдирига бу адолатсизлик келгусида ҳам қандай таъсир ўтказишини назарда тутиш лозим. Биз ҳар қандай синовларга қарамай, ижтимоий адолат ва ҳақиқат барибир тантана қилишини исботлашимиз керак. Бироқ бу адолат бизнинг иштирокимизда тантана қилса, яхши бўларди.

Миллатлараро муносабатларни уйғунлаштиришнинг барча жараёнларида коммунистлар, партия ташкилотлари жипслаштирувчи куч бўлишлари керак. Ҳамиша халқ билан бирга бўлиш, қийинчиликларни биргаликда енгиш, қайта қуришнинг мураккаб муаммоларини биргаликда ҳал этиш ниҳоятда муҳимдир. Партия ташкилотлари обрўсини мустаҳкамлаш, одамлар ишончини қозонишда бизнинг бундан бошқа йўлимиз йўқ.

Бугунги кунда, КПСС XXVIII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съезди арафасида ҳар бир партия комитети ва партия ташкилоти ўз ишини талабчанлик билан танқидий таҳлил этиши, бу ишларни бундан буён ҳам қайта қуриш учун аниқ-равшан чоралар кўриши керак, токи бу ишлар халқ манфаатларига хизмат қилсин. Бунга эса одамлар Олий Советга ва халқ депутатлари маҳаллий Советларига бўлажак сайловларда баҳо беришларини бир дақиқа ҳам унутиб бўлмайди.

Республика партия ташкилотлари ва меҳнат коллективларида, совет, давлат, хўжалик идораларида бугунги кунда асосан соғлом малакали кучлар, Марказий Комитетнинг тўла ишончига сазовор бўлган, энг қийин вазифаларни ҳал эта оладиган кадрлар меҳнат қилмоқда. Бу эса ўтмишдан кўп марта исботланган, ҳозир ҳам яққол тасдиқланмоқда. Биз улар келгусида ҳам ана шунга қодир эканликларини исботлай олишларига аминмиз.

Сўзимнинг охирида Ўзбекистон Коммунистлари сиёсий хоҳиш-ирода, қатъийлик ва собитқадамлилик билан республикамизни ижтимоий-иқтисодий ва миллий тараққиётнинг янги марраларига олиб чиқадилар десам ҳамманинг фикрини баён қилдим, деб ўйлайман.

ХАЛҚ НОМЗОДЛАРИ

Сайловолди кампанияси давом этмоқда. Ана шу кампания чоғида қайта қуриш йўлин кўриб чиқилади, жамиятимиздаги танг ҳолатларни бартараф этиш чора-тадбирлари белгиланади. Халқ энг муносибларни, умумий иш учун жон куйдираётган, одамларнинг турмуш шароитини яхшилашга бутун кучини сарфлаётган, революцион ўзгаришларни тезроқ рўёбга чиқариш учун курашаётган кишиларни Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига ўз номзодлари қилиб кўрсатмоқда.

* * *

Китоб шаҳридаги халқ истеъмол моллари фабрикаси коллективи шу корхона ишчиси С. Латипована 221-Китоб сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатди.

«Туямуюнгидрострой» қурилиш бошқармаси меҳнат коллективи шу бошқарманинг 1-механизациялашган кўчма колоннаси экскаваторчилари комплекс бригадасининг бошлиғи М. Қличевни 463-Дружба сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатди.

* * *

Фарғона область агросаноат комитети автобазасининг, «Коммунтеплоэнерго» корхонасининг, «Узбекгазификация» тресети 6-механизациялашган кўчма колоннасининг, «Средазэнергоремонт» тресети 4-механизациялашган кўчма колоннасининг меҳнат коллективлари вакилларининг сайловолди қўшма конференциясида Фарғона шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Ҳ. Мамажоновни 394-Охунбобоев сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатишди.

* * *

Навоийдаги 34-автотранспорт корхонасининг меҳнат коллективи ўз йиғилишида Навоий шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари Б. Рўзиевни 175-Саноат сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатди.

* * *

Наманган область Уйчи районидаги «Ленинчи йўл» колхози меҳнат коллективи ўзининг сайловолди йиғилишида шу хўжалик бригадири А. Содиқовни 265-Уйчи сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатди.

* * *

Косон районидаги «Шарқ юлдузи» колхозида бўлиб ўтган йиғилиш қатнашчилари Қашқадарё область ижроия комитетининг раиси В. И. Сускинни 219-Пўлоти сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатди.

* * *

Шаҳрихон шойи тўқиш фабрикаси коллективи фабрика ишчиси М. Усубалиевни 158-Москва сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатди.

* * *

Фарғона сунъий чарм заводида сайловолди конференцияси бўлиб ўтди. Меҳнат коллективи вакиллари корхона участка бошлиғи Н. Валлини 400-Строитель сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод этиб кўрсатди.

[ЎзТАГ].

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

23 ноябрь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлиси бўлди. Мажлисда Марказий Комитетнинг бўлажак XVIII пленуми, шунингдек ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг ўн иккинчи сессияси материаллари кўриб чиқилди. Иқтисодий ва социал ривожланиш Давлат плани ҳамда Давлат бюджети лойиҳаларига қўшимча равишда кам таъминланган оилаларга ёрдам беришга оид махсус тадбирларни ишлаб чиқиш юзасидан Бюро топшириғининг бажарилиши тўғрисида (ушбу тадбирлар тўғрисидаги тафсилотлар қўшимча равишда маълум қилинади) Ўзбекистон ССР Давлат план комитети раиси Ш. Р. Мирсаидовнинг ахбороти тингланди.

КПСС Марказий Комитетининг «Марказий партия матбуотини қайта қуришнинг баъзи масалалари тўғрисида»ги қарорини рўёбга чиқариш юзасидан республика оммавий ахборот воситаларининг ижтимоий, маънавий ва социал соҳаларда демократияни янада чуқурлаштириш, иқтисодий ислоҳотни янада олға силжитиш борасидаги фаолияти таҳлил этилди. Бир қанча нашрларни тугатиш ҳисобига янги ҳафталик ва кундалик газеталар, ижтимоий-сиёсий журналларни ташкил этиш, илгаридан нашр этиб келинаётган баъзи газеталарнинг ҳажмини кўпайтириш, уларнинг бир қисми номларини ўзгартиришга қарор қилинди (қарор баёни матбуотда эълон қилинади).

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг 1989 йил 15 августда чиқарилган «Колхозчилар, совхоз ишчилари, гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ва якка тартибда уй-жой қуришни янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарорининг Қашқадарё ва Сирдарё областларида бажарилишини йўлга қўйишдаги жиддий камчиликлар ҳақидаги масала кўриб чиқилди. Муҳокама чоғида қарор қабул қилинган кундан бошлаб, умуман республикада ярим миллиондан ортиқ оила участкалар олди, уларга салкам 70 минг гектар ер ажратиб берилди, деб таъкидланди. Бироқ кўпгина область ва район партия комитетларининг ташкилотчилик ҳамда сиёсий иш даражаси қарор талабларига мос келмайди ва қишлоқ аҳолисининг шахсий ёрдамчи хўжаликларини жадал ривожлантиришга оид топшириқлар бажарилишини таъминламайди. Жумладан Қашқадарё ва Сирдарё областларида ер участкаларини ажратиб беришга оид ишлар етарли даражада ташкил этилмаган. Ана шу областларда ер участкаларини тақсимлаш, уларнинг ҳажмини ошириш ва якка тартибда уй-жойлар қуриш билан боғлиқ ишларнинг аҳволи қарор чиққандан кейин деярли яхшиланмаяпти. Текшириш ўтказилган кунда Сирдарё областининг бирорта ҳам хўжалигида ана шу мақсадлар учун қўшимча ер ажратиб берилмаган. Ваҳоланки, 140 минг оиланинг ёки қишлоқ жойларида истиқомат қилаётган барча аҳоли 90 фоизининг, Қашқадарё областида 90 минг оиланинг ёки қишлоқ жойларида истиқомат қилаётган барча аҳоли 50 фоизининг участкалар олиш ва уларни кенгайтиришга бўлган эҳтиёжи қондирилмаган. Ана шу областларда ер участкалари республикада энг кам тақсимланган, деб таъкидланди Бюрода.

Марказий Комитет Бюроси Қашқадарё ва Сирдарё область ижроия комитетларининг раислари КПСС аъзолари В. И. Сускин, А. А. Айдарқулов ўртоқларга қарорнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларни ва якка тартибда уй-жойлар қурилишини кенг кўламда ривожлантиришга оид талаблари бажарилиши таъминланмаганлигини кўрсатиб ўтди.

Қашқадарё ва Сирдарё область партия комитетларига (биринчи секретарлари А. Р. Отажонов, А. Ф. Клепиков ўртоқлар) қарорни бажариш, аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ва якка тартибда уй-жойлар қурилишини ривожлантириш билан боғлиқ масалаларни тўла ҳажмда ўз вақтида бажарилиши учун мансабдор шахсларнинг шахсий жавобгарлигини ошириш, мазкур программа ижтимоий-иқтисодий аҳамиятгагина эга бўлиб қолмай, шу билан бирга сиёсий аҳамиятга ҳам эга эканлигини назарда тутиб, ана шу ишга тўсқинлик қилаётган сансалорлик, қоғозбозлик фактларининг қатъиян пайини қирқиш юзасидан узил-кесил чоралар кўриш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ И. Ҳ. Жўрабековга қишлоқ хўжалик органлари фаолиятини мунтазам назорат қилиб туришни кучайтириш топширилди. Унга область агросаноат уюшмалари раҳбарларининг ҳисоботларини тинглаш ҳамда қарорда кўзда тутилган топшириқларни тўла ҳажмда ва белгиланган муддатларда бажарилишини таъминламаётган кишиларни қаттиқ жазолаш тавсия этилди.

Ўзбекистон ССР Уй-жой ва социал банки ҳамда агросаноат банкининг раҳбарлари У. К. Раҳматуллаев ва Э. Д. Боқибоев ўртоқлар қишлоқда якка тартибда уй-жой қурилишини узоқ муддатли қарз беришнинг молиявий ресурслари билан таъминлаш учун шахсий жавобгар эканлиги тўғрисида огоҳлантирилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси область, шаҳар ва район партия комитетлари зиммасига 1990 йилнинг биринчи кварталида партия-хўжалик фаолларининг пленумлари ёки йиғилишларида партия ва ҳукуматнинг гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини, коллектив боғдорчилик ва полизчиликни, якка тартибда уй-жойлар қуришни ривожлантиришга оид қарорлари қандай бажарилаётганлигини муҳокама қилиш вазифасини юклади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «1991-1995 йилларда Тошкент шаҳри аҳолиси турмуш таъминотини тубдан яхшилаш ва шаҳарнинг тарихий районларини реконструкциялашни жадаллаштиришга оид биринчи галдаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги қўшма қарори муҳокама этилди ва қабул қилинди. Қарорда республика пойтахтининг инфраструктурасини янада ривожлантириш, пудратчи қурилиш ташкилотларининг моддий-техника базасини кучайтириш, аҳолини уй-жой билан таъминлашни яхшилашга оид кўпгина вазифалар ва конкрет чора-тадбирлар белгиланди. Чунончи, 1995 йилгача 7,6 миллион квадрат метр уй-жойни фойдаланишга топшириш кўзда тутилди, қулай шарт-шароит яратиш, социал адолат принципларига риоя этиш мақсадида 1987 йилнинг 1 январигача район ижроия комитетларида уй-жой олиш учун рўйхатда турган оила ҳар бир аъзоси учун 5 квадрат метрдан кам уй-жой билан таъминланган барча оилалар 1992 йилгача квартира оладилар. Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва уларга тенглаштирилган кишилар, шунингдек сил касалига чалинган кишиларни уй-жой билан таъминлаш масалалари навбатга қўйилган йилдан кейин бир йил ичида ҳал этилади. Қаҳрамон оналар ва меҳнат ногиронлари рўйхатга олингандан кейин икки йил давомида уй-жой билан таъминланадилар.

Ушбу масала юзасидан сўзга чиққан Бюро аъзолари қарор Марказий Комитетнинг меҳнаткашларнинг кечиктириб бўлмайдиган эҳтиёжларини қондиришга қаратилган йўлини рўёбга чиқариш соҳасидаги дастлабки қадам эканлигини айтдилар. Бу айниқса қарорнинг Тошкент шаҳрининг тарихан таркиб топган районларини реконструкциялашни жадаллаштиришга оид шошилинч чоралар белгилаб берилган иккинчи қисмига таааллуқлидир. Мазкур тадбирлар жамоатчилик, олимлар, маданият арбоблари ва мутахассислар билан, маҳалла комитетларида муҳокама қилиш ҳамда ташқи инженерлик коммуникацияларини барпо этиш, реконструкциялаш, бир ва икки қаватли уйлар, мактаблар, мактабгача тарбия муассасалари, савдо, маиший хизмат кўрсатиш, маданият ва соғлиқни сақлаш объектлари қуришга доир катта ҳажмдаги ишларнинг амалга оширилишини кўзда тутади.

Марказий Комитет Бюроси илгари тугатилган областлар ва районларни, шунингдек бир қанча шаҳарлар мақомини тиклаш тўғрисида республика партия, совет органлари ва меҳнаткашларининг таклифини эътиборга олиб, ушбу масала юзасидан республика комиссиясини тузди. Ўзбекистон ССРнинг Тошкент шаҳрида қурилиш олиб борувчи Бош бошқармасини ташкил этиш тўғрисидаги таклиф, шунингдек, ижтимоий-сиёсий аҳамиятга молик бошқа масалалар кўриб чиқилди.

МУНОСИБЛАР КЎРСАТИЛМОҚДА

18 ФЕВРАЛЬ
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларга сайловлар куни

ИШОНЧНИ ОҚЛАШЛАРИГА УМИД ҚИЛАМИЗ

КУНИ кеча бўлиб ўтган йиғилишда Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги Ким Пен Хва номли колхоз аъзолари ноҳия шўроси депутатлигига ўзлари муносиб билган номзодларни кўрсатишди.

— СССР Олий Советининг анжуманида бўлаётган мунозараларни кўраяпсизлар, — деди колхоз раиси Т. Мадиёров. — Бизга ҳозир қишлоқ шўросидан тортиб, жумҳурият халқ депутатлигигача расмиятчилик учун сайланган эмас, ақлли, фикри тоза мухтор вакиллар керак бўлаяпти. Шунинг учун, бизнинг илтимосимиз, қишлоқ шўролари учун яқинда бўладиган сайловларда ҳам шу ўринга лойиқ одамларни сайлангиз. Чунки, яхши депутат қишлоқ Советининг кучидир. Қандай одамларнинг сайланиши эса сизга боғлиқ бўлиб турибди.

Шу куни колхозчилар 27, 28, 29, 30, 31 сайлов мавзеларидан ноҳия Совети депутатлигига Қ. Отақулов, С. Айтенов, З. Ғайдуллаева, Л. Ким, А. Пўлатовларнинг номзодларини кўрсатишди.

Унчалик узоққа чўзилмаган номзод кўрсатиш йиғилиши тугаганидан сўнг Оржоникидзе қишлоқ Советининг раиси Абдураҳмон Мирзошевга мажлис давомида туғилган баъзи саволларимизни бердик:

— Абдураҳмон ака, назаримда сайловчиларингизда қандайдир лоқайдлик бордек туюлди. Кўрсатилган номзодларнинг ҳаммаси бир овоздан маъқулланди, биронта ҳам қарши ёки бетараф овозлар бўлмади.

— Бунинг сабаби, қишлоқда ҳамма бир-бирини билади, танийди. Агар номзодларнинг биронтаси номуносиб бўлганида колхозчилар унинг депутатликка нолойиқ эканлигини айтган бўлишарди.

Албатта, Ким Пен Хва номли колхоз деҳқонлари кўрсатган номзодларнинг ишончни оқлашларига умид қилиб қоламиз.

Р. ХУДОЁРОВ.

ЧИЛОНЗОР НОҲИЯ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Чилонзор ноҳия партия комитетининг пленуми бўлди. Унда ташкилий масала кўрилди.

Б. В. Ефремов Тошкент вилоят касаба уюшмалари кенгаши раисининг ўринбосари этиб сайланганлиги муносабати билан пленум уни ноҳия партия комитетининг биринчи котиби ва бюро аъзоси вазифаларидан озод этди.

Халқ депутатлари ноҳия Совети ижроия комитети раиси вазифасида ишлаб келган О. Ж. Исмоилов Чилонзор ноҳия партия комитетининг биринчи котиби этиб сайланди.

Пленум ишида Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи котиби Ю. А. Асепков иштирок этди ва нутқ сўзлади.

ВИЛОЯТ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА УЧРАШУВ

ХИЗМАТЛАРИ ТАҚДИРЛАНДИ

«ПОЛИТОТДЕЛ» колхози хоккейчи қизлари довруғи мамлакат ошиб чет элларга ҳам таралди. Куни кеча колхоз командасининг етакчи ўйинчилари опа-сингил Марина ва Надежда Чегурдаева ҳамда Светлана Гройсман Ҳиндистон сафаридан қайтиб келишди. Улар бу ерда Индира Ганди хотира соврини учун ўтказилган халқаро турнирда совет спорти шарафини муносиб ҳимоя қилдилар. Шунингдек, коллективнинг яна бир неча қобилиятли аъзолари СССР ёшлар терма командаси составида муваффақиятли қатнашиб келишмоқда.

«Политотдел» хоккейчи қизлари бу йилги мамлакат биринчилиги «А» класси қатнашчилари баҳсида ҳам катта ютуққа эришишди.

Эътиборингизга олий лига қатнашчиларининг бу йилги якунловчи турнир жадвалидаги эгаллаган ўринларини ҳавола қиламиз.

Командалар	Ў	Т	О
«Колос»	20	48—20	31
«Политотдел»	20	35—24	26
ФИСК (Москва)	20	27—26	23
«Андижанка»	20	20—22	20
«Таурас»	20	21—39	11
«Связист»	20	10—30	9

Ўтган куни вилоят партия комитетида «Политотдел» хоккейчи қизларини шарафлаш муносабати билан қабул маросими бўлди.

— Иттифоқ миқёсида иккинчи мукофотли ўринни эгаллаш шарафли ва фахрли, — деди хоккейчи қизларни табриклаб вилоят партия комитетининг биринчи котиби С. М. Мамарасулов. — Сизларга келажакда чемпионлик унвонини қўлга киритиш билан бирга жумҳуриятимиз ва вилоятимизда физкультура ҳаракатини янада оммавийлаштиришда муваффақиятлар тилайман.

Команда катта тренери И. Хван коллектив аъзолари номидан яхши истаклар учун миннатдорчилик билдириб, келаси мавсум чемпионлик унвони учун курашамиз деб ваъда берди.

Жумҳурият Давлат спорт комитети раиси А. Р. Антонец хоккейчи қизлар ва уларнинг устозларига кумуш медаллар ҳамда иккинчи даражали дипломлар топширди.

✦ Суратларда: «Политотдел» хоккейчи қизларини шарафлаш пайти.

А. ЗУФАРОВ суратлари.

Маданий ҳаёт

ЧЎЛПОННИ ЭСЛАБ...

ЎЗБЕКИСТОН ССР Ёзувчилар уюшмаси бадиий адабиётни тарғиб қилиш идорасининг ташаббуси билан Наби Ғаниев номли Тошкент кино техникумида қатағон даври қурбонларидан бири — Чўлпон (Абдулҳамид Сулаймон ўғли)нинг ҳаёти ва ижодига бағишланган кеча бўлиб ўтди.

Техникум талабалари бу тадбирга пухта тараддуд кўрдилар: Чўлпон ҳаёти ва ижодига бағишланган махсус деворий газета чиқарилди, адабиёт ихлосмандлари шоирнинг энг машҳур шеърларини ёд олишди. Кечада иштирок этган Тошкент вилояти Ленин комсомоли мукофотининг лауреати М. Мирзаев ва ёш шоир А. Мўминов ўзбек совет адабиётида Чўлпон адабий меросининг тутган ўрни хусусида гапириб, атоқли ижодкорнинг шеърлари ва ўзларининг ижод намуналаридан ўқиб бердилар, талабаларни қизиқтираётган саволларга жавоб қайтардилар.

Р. ҚУДРАТОВ.

• ЦИРК, ЦИРК, ЦИРК •

«БУЮК ДЕВОР» ПЕКИН ТРУППАСИ ТОМОШАЛАРИ ТУГАДИ

Саккиз кун мобайнида Тошкент Давлат циркида Хитой Халқ Республикаси «Буюк девор» Пекин труппасининг томошалари намойиш этилди. Мазкур томошалар даврида пойтахтимиз меҳнаткашлари Хитойнинг анъанавий У-шу кураши, акробатика санъати, анъанавий сеҳргарлиги ҳамда Чи-гун ҳаёт фани билан танишишга муяссар бўлдилар. Хитойлик цирк санъати усталарининг ҳар бир чиқиши томошабинларда катта қизиқиш уйғотди. Суратларда: Пекин труппаси артистларининг чиқишлари.

М. СОДИҚОВ суратлари.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

30 МЕТРЛИ МУЗ МИНОРА

✦ СЕВИЛЬЯ шаҳрида 1992 йили бўлиб ўтадиган «ЭКСПО—92» жаҳон кўргазмасида Швейцария унча оддий бўлмаган экспозиция билан иштирок этади. Бу — баландлиги 30 метр келадиган тоза яхдан ишланган муз минора павильонидир. Бу ажойиб қурилманинг лойиҳасини меъмор Винцент Манжа ишлаган бўлиб, Цюрихда бўлиб ўтган конкурсда шу лойиҳа биринчи ўринга сазовор бўлибди. Павильонга бир вақтнинг ўзида 4600 киши сиғар экан. Махсус ички музлатиш қурилмаларидан ташқари у яна, қуёш нурларидан ҳимоя қилиш воситаси — улкан айланиб турувчи ёпинғич билан ҳам таъминланган бўлади.

Муз павильон, — деб ёзади «Бунд» газетаси, — Испания жанубида айниқса, кўзга ажабтовур ташланади. Бу қурилманинг яна бир хислати, кўргазма ёпилгандан сўнг уни бузиб, йиғиб ўтирилмайди... Ўзи эриб кетади, холос.

ОЛТИН КАПТАР

✦ АНГЛИЯЛИК бир фирма белгиялик алоқачи каптар — Питер Панни 400 миллион франкка сотиб олибди. Бу пулни тиллага айлантирилса, ҳар қалай, қуш вазнидан 10 баробар оғир келади. Питер Пан бир қанча халқаро мусобақаларда ғолиб чиққан бўлиб, энди бу соҳада барча алоқачи каптарларнинг иш сифатига баҳо беришда эталон (намуна) бўлиб хизмат қилади.

(«Тошкент ҳақиқати»нинг навбатдаги сони 26 ноябрда чиқади).

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИНИНГ
29 ДЕКАБРЬ-10 ЯНВАРЬ — МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ҚИШКИ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА НАМОЙИШ ҚИЛИНАДИГАН СПЕКТАКЛЛАРИНИ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

29/XII да — ОЛОВИДДИННИНГ СЕҲРЛИ ШАМЧИРОҒИ (12.00), **УЙҚУДАГИ ГЎЗАЛ** (17.00).
30/XII да — УЙҚУДАГИ ГЎЗАЛ (12.00), **ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН** (17.00).
31/XII да — ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН (12.00). **БАЛЕТ КЕЧАСИ** (17.00).
1/I да — ЗОЛУШКА (12.00), **ОЛОВИДДИННИНГ СЕҲРЛИ ШАМЧИРОҒИ** (17.00).
2/I да — ОЛОВИДДИННИНГ СЕҲРЛИ ШАМЧИРОҒИ (12.00), **ЧИППОЛИНО** (17.00).
3/I да — ЧИППОЛИНО (12.00), **СЕВИЛЬЯ САРТАРОШИ** (17.00).
4/I да — СЕВИЛЬЯ САРТАРОШИ (12.00). **ЭТИК КИЙГАН МУШУК** (17.00).
5/I да — ЭТИК КИЙГАН МУШУК (12.00), **ЗОЛУШКА** (17.00).
6/I да — ЗОЛУШКА (12.00), **ОЛОВИДДИННИНГ СЕҲРЛИ ШАМЧИРОҒИ** (17.00).
7/I да — ОЛОВИДДИННИНГ СЕҲРЛИ ШАМЧИРОҒИ (12.00), **ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН** (17.00).
8/I да — ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН (12.00), **ЧИППОЛИНО** (17.00).
9/I да — ЧИПОЛЛИНО (12.00), **ЭТИК КИЙГАН МУШУК** (17.00).
10/I да — ЭТИК КИЙГАН МУШУК (12.00), **ДОН КИХОТ** (17.00).

КОЛЛЕКТИВ БУЮРТМАЛАР 15 ДЕКАБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
Справкалар учун телефон: 33-90-81, 33-33-44.

«Ўзбекконцерт»
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
9 ва 10 декабрь соат 16 ва 19.30 да
11 декабрь соат 19.30 да
Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг совриндори, республикада хизмат кўрсатган

«ЯЛЛА» АНСАМБЛИ

«ЧОЙХОНАДА ДУВ-ДУВ ГАП»

ЭСТРАДА КОНЦЕРТ ПРОГРАММАСИГА ТАКЛИФ ЭТАДИ.
Ансамблнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССР халқ артисти Фаррух ЗОКИРОВ.
Билетлар соат 11 дан сотилмоқда.

СОВЕТ МАДАНИЯТ ФОНДИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН БЎЛИМИ
27 НОЯБРЬ СОАТ 19.30 ДА
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
Совет Армияси сафида хизмат қилаётган ҳамюртларимизнинг ота-оналарига бағишлаб «Олтин диск» мукофоти совриндори, Ўзбекистон ССР халқ артисти ҒУЛОМЖОН ЁҚУБОВ иштирокида
«МАРДЛАР ҚЎРИҚЛАЙДИ ВАТАННИ»
ДЕБ НОМЛАНГАН

МУЛОҚОТ КЕЧАСИНИ ЎТКАЗАДИ

Мулоқот давомида хушовоз хонанда Ғуломжон Ёқубов мухлисларни қизиқтирган саволларга жавоб беради. Ота-она, меҳр-оқибат, севги-садоқатни тараннум этувчи қўшиқларидан ҳадя этади. Нодир сўз устаси Рустам Мирзалиев хуш кайфият улашади.
Программани — АСРОР АБРОРХЎЖАЕВ олиб боради.
Саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **АБДУРАШИД РАҲИМОВ.**
Кўпчилик бўлиб келиш истагида бўлганлардан буюртмалар қабул қилинади.
Билетлар СССР халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14 дан бошлаб сотилади. Қўшимча маълумотлар учун телефонлар: 39-41-46, 39-42-68.

САНЪАТ ИХЛОСМАНДЛАРИ, СИЗЛАР УЧУН!

АВИАСОЗЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИ ҚОШИДА ТЕАТР ВА МАДАНИЯТ ИНСТИТУТЛАРИГА КИРУВЧИ ЁШЛАР УЧУН
3 ОЙЛИК ВА 6 ОЙЛИК
«ТЕАТР САНЪАТИ АСОСЛАРИ»
ПУЛЛИ ТАЙЁРЛОВ КУРСЛАРИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Тайёрлов курсига қабул қилинганлар саҳна нутқи ва ҳаракати, клуб сценарийси ва режиссураси, актерлик маҳорати ва режиссура (масал, ҳикоя, шеър, рақс, қўшиқ, этюд, монолог, драматик асар таҳлили), театршунослик асослари, СССР тарихи, иншо ёзиш малакасини ошириш машғулотлари бўйича тайёрланади.
Практик машғулотлар катта саҳналарда ва Ўзбекистон телевиденесининг кўрсатувларида қатнашган ҳолда олиб борилади.
МАШҒУЛОТЛАРНИ МАДАНИЯТ ИНСТИТУТИНИНГ ЎҚИТУВЧИЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ЕТАКЧИ РЕЖИССЕРЛАРИ ОЛИБ БОРАДИЛАР.
Олти ойлик курсни тамомлаганларга имтиҳонлар асосида гувоҳнома берилади.
МАШҒУЛОТЛАР КУНДУЗГИ ВА КЕЧКИ БЎЛИМЛАРДА 10 ДЕКАБРДАН БОШЛАНАДИ.
Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Авиасозлар шаҳарчаси, Авиасозлар Маданият саройи, 2-қават, 90-хона, Метронинг «Чкалов» станциясигача борилади. Телефон 96-55-81.
Қабул ҳар куни соат 16 дан 20.30 гача.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
27 ноябрга белгиланган
«ЯНА БИР КУЛИШАЙЛИК»
ҲАЖВИЯ ВА ҚЎШИҚ КЕЧАСИ
5 декабрга
КЎЧИРИЛДИ
«Ўзбекконцерт».

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси Тошкент ташкилоти правленияси «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси фотомухбири, СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси С. Маҳкамовга онаси

Манзура МАҲКАМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.